

ГАРАНЦИЯ ЗА УСТОЙЧИВОСТ

Наръчник за употреба

Версия 1.3

Публикувана на 8 юли 2024 г.

Disclaimer

This translated version of the Use Case Document is provided for informational purposes only. No representation or warranty, express or implied, is or will be made and no liability or responsibility is or will be accepted by the European Investment Fund (EIF) or by the European Investment Bank Group (EIB Group) in respect of the accuracy or completeness of this translated version and any such liability is expressly disclaimed.

The official and contractually binding version of the Use Case Document shall be the English version.

In the event of any discrepancy or inconsistency between the translated and the English version of the Use Case Document, the English version shall prevail.

Наръчникът за употреба е неразделна част от поканата за представяне на предложения, отправена от Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ) за подбор на финансови посредници в рамките на гаранционен продукт за портфейл за устойчивост, както е описано в приложение IV, буква б).

Всички термини и изрази, изписани с главни букви, имат значението, дадено им в поканата за представяне на предложения, или както може да са определени в съответните приложения към нея, според случая.

Основната цел на Гаранцията за устойчивост е да подпомага екологичния преход на малки и средни предприятия (МСП), малки дружества със средна капитализация и физически лица. Следователно критериите за допустимост бяха разработени в духа на таксономията на ЕС в областта на финансирането за устойчиво развитие, като бяха адаптирани към конкретните нужди на целевите крайни получатели. Тези изисквания обаче са сложни и в много случаи са подробно описани технически.

Настоящият документ („Наръчник за употреба“) е договорен между Европейската комисия („ЕК“) и ЕИФ и в съдържанието му се включват съответните условия, прагове, минимални нива на намаление, референтни показатели, сертификати и предварително определени списъци с операции. Краен получател и/или трансакция с краен получател, който/която отговаря на съответните разпоредби на документа за случаите на употреба, се смята, че отговаря(т) на критериите за допустимост на продукта, както е описано в реда и условията, посочени в приложение IV, буква б) — Гаранционен продукт за портфейл за устойчивост.

За да подпомогне привеждането в действие на гаранцията за устойчивост и прилагането на наръчника за употреба, ЕИФ заедно с консултантските услуги на Европейската инвестиционна банка („ЕИБ“) стартира през октомври 2022 г. „Инструмента за гаранция за устойчивост на ЕИФ — InvestEU“, публично достъпен на следния адрес: <https://sustainabilityguarantee.eif.org/>.

Освен това ЕИФ може да публикува документ с често задавани въпроси („ЧЗВ“) на своя уебсайт въз основа на въпроси, получени от финансови посредници.

В настоящия документ:

„Контрол върху използването на финансовите средства“ означава: документация, доказваща стойността(ите) на определени съответни разходи, например под формата на фактури, договори за покупка, ценова оферта/техническа оферта, документи за изпълнение на проекта и др. или комбинация от тях.

„Доклад с техническа документация в PDF формат“ означава „доклад в PDF формат, генериран от Инструмента за гаранция за устойчивост на ЕИФ — InvestEU“, в който се потвърждава допустимостта на конкретна мярка/мерки в рамките на Гаранцията за устойчивост на ЕИФ — InvestEU. Следва да се отбележи, че когато е налице, Докладът с техническа документация в PDF формат, генериран от Инструмента за гаранция за устойчивост на ЕИФ — InvestEU, служи като доказателство за съответствие с критерия за допустимост, прилаган при всеки отделен случай.

„Друга техническа документация“ означава документация, различна от тази в „Доклада с техническа документация в PDF формат“, използвана за потвърждаване на допустимостта на дадена инвестиция с определени прагове, параметри, минимални нива на намаление, сертификати и т.н., както е допълнително уточнено в съответните критерии за допустимост.

„Техническа документация“ означава тази в „Доклада с техническа документация в PDF формат“ или „друга техническа документация“, в зависимост от случая.

Версия 1.3 Дата на публикуване: 8 юли 2024 г.

„Външен професионален сертифициращ орган“ е всеки субект, независимо от правната му форма, който е:

- i. независим от крайния получател,
- ii. квалифициран да извършва необходимите оценки за допустимост (проверки на прагове, технически изчисления и т.н.), като включително притежава и всякакви професионални квалификации, изисквани от местното законодателство, и
- iii. редовно извършва такива дейности на професионална основа.

Приложение към Делегирания акт (ДА) относно таксономията/климата означава приложение I към Делегиран регламент (ЕС) .../... на Комисията за допълнение на Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета, С(2021)2800.

Съдържание

1 Критерии за устойчиво предприятие	4
1.1 Получена преди това награда и/или публично подпомагане.....	4
1.2 Право върху интелектуална собственост върху технология за чиста енергия или свързана с климата технология	5
1.3 Стопанска дейност с екомаркировка	6
1.4 Устойчива/екологична верига на доставки	7
1.5 Устойчив/екологичен модел на стопанска дейност и въздействие	8
1.6 Екологично сертифицирано предприятие	10
2 Инвестиции за смекчаване на изменението на климата.....	11
2.1 енергия от възобновяеми източници (BE)	11
2.2 Сгради, сертифицирани като екологични и енергийно ефективни — търговски сгради	18
2.3 Сгради, сертифицирани като екологични и енергийно ефективни — жилищни сгради	23
2.4 Енергийна ефективност на промишлеността	26
2.5 Мобилност с нулеви и ниски емисии.....	31
2.6 Екологични ИКТ за смекчаване на изменението на климата	38
3 Инвестиции за адаптиране към изменението на климата	41
3.1 Издръжливост спрямо изменението на климата.....	41
4 Инвестиции, свързани с прехода към кръгова икономика, предотвратяване на образуването и рециклиране на отпадъци.....	45
4.1 Устойчива употреба на пестициди	45
4.2 Намаляване, събиране, оползотворяване на отпадъци	47
4.3 Модели за „продукти като услуга“, повторно използване и споделяне, които дават възможност за стратегии за кръгова икономика	49
4.4 Екологични информационни и комуникационни технологии (ИКТ), позволяващи модел на стопанска дейност за кръгова икономика	50
5 Инвестиции, свързани с въздействието върху околната среда и устойчиво управление на природни ресурси	52
5.1 Водни ресурси.....	52
5.2 Предотвратяване и контрол на замърсяването	56
6 Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите — природосъобразни решения	57
7 Селскостопански и горскостопански дейности	60
7.1 Устойчиви гори и други инвестиции за смекчаване на изменението на климата	60
7.2 Устойчиви и органични селскостопански или аквакултурни практики	61
8 Критерии за достъпност.....	64

Допълнение I — Списък с награди за чиста технология или „зелена“ технология	66
--	-----------

Приложение I — Списък на потенциални селскостопанските практики, които могат да бъдат подпомагани чрез екосхеми	75
--	-----------

Критерии за допустимост за Гаранцията за устойчивост

1| Критерии за устойчиво предприятие

1.1| Получена преди това награда и/или публично подпомагане

Критерии за допустимост № 1.1

Крайният получател е получил през последните 3 години награда, безвъзмездни средства или финансиране за чиста технология или „зелена“ технология от ЕС/национална институция/орган/схема за подпомагане от предварително определен списък и целта на трансакцията с крайния получател е да се поддържа или доразвива дейността на крайния получател.

КОЙ отговаря на условията за допустимост:

Целеви крайни получатели, които:

- 1) са получили награда за чиста технология или за „зелена“ технология от европейска/национална институция/орган/схема за подпомагане от списъка, изложен в приложение I, който може да бъде актуализиран от време на време, или са получили безвъзмездни средства или финансиране в рамките на Зеления пакт по линия на Европейския съвет по иновациите (ЕСИ); ИЛИ
- 2) имат проекти, за които е преценено, че ще получат финансиране, но не са го получили поради бюджетни ограничения (с етикета „Печат за високи постижения“ в рамките на Зеления пакт по линия на ЕСИ¹);

КАК се потвърждава допустимостта:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ документи, в които се посочва присъждането на наградата за чиста технология или за „зелена“ технология от награждаващия субект; ИЛИ
- ✓ документи, в които се потвърждава получаването на безвъзмездни средства или финансиране в рамките на Зеления пакт по линия на ЕСИ; ИЛИ
- ✓ документи, в които се потвърждава получаването на етикета „Печат за високи постижения“ в рамките на Зеления пакт по линия на ЕСИ; ИЛИ
- ✓ публичен/официален уебсайт, на който се посочват наградата, безвъзмездните средства, финансирането или етикетът на името на крайния получател;

И

¹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/seal-excellence_en?prefLang=bg

- ✓ лична декларация от крайния получател, в която се посочва, че целта на трансакцията с крайния получател е да се поддържа или доразвива дейността му;

КОГА следва да се извърши оценката:

Преди подписването на договора за заем.

1.2| Право върху интелектуална собственост върху технология за чиста енергия или свързана с климата технология

Критерии за допустимост № 1.2

Крайният получател е регистрирал през последните 3 години право върху технология за поне една технология за енергия от възобновяеми източници, чиста технология или свързана с климата технология или право върху технология за друга съответна технология, свързана с климата и околната среда, и целта на трансакцията с крайния получател е да се даде възможност, пряко или непряко, за използването на това право върху технология.

КОЙ отговаря на условията за допустимост:

целеви крайни получатели, които са регистрирали право върху интелектуална собственост за технология за енергия от възобновяеми източници, чиста технология или свързана с климата технология, или за друга съответна технология, като патент, полезен модел, право върху промишлен дизайн, авторско право върху софтуер за топография на полупроводникови продукти и т.н., и целта на трансакцията с крайния получател е да се финансира всяка дейност, която води до вътрешно или външно използване на това право върху технология (напр. което води до защита на продукти или процеси на дружеството, дейности по външно лицензиране или кръстосано лицензиране, стартиране на отделни спин-оф предприятия или на съвместни предприятия или изграждане на стратегически съюзи с други организации).

Само регистрация на правото върху технология не означава, че трансакцията с крайния получател отговаря автоматично на условията за допустимост.

КАК се потвърждава допустимостта:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ документ, в който се посочва правото върху интелектуална собственост върху чисти технологии/технологии, свързани с климата, включително чрез лична декларация; ИЛИ

- ✓ регистрираният патент/право на крайния получател се проверява от финансовия посредник на официални уебсайтове, в онлайн патентни регистри и/или в държавни вестници²;

И

- ✓ лична декларация от крайния получател, в която се посочва, че трансакцията с крайния получател е с цел да се даде възможност, пряко или непряко, за използването на това право върху технология;

КОГА следва да се извърши оценката:

Преди подписването на договора за заем.

1.3| Стопанска дейност с екомаркировка

Критерии за допустимост № 1.3

Крайният получател е регистрирал екомаркировка от европейска, национална или международна схема за екологична маркировка от предварително определен списък и целта на трансакцията с крайния получател е да се поддържа или доразвива дейността на крайния получател.

КОЙ отговаря на условията за допустимост:

Целеви крайни получатели, които:

- ✓ са регистрирали EMAS (Схема на Общността за управление по околна среда и одит); ИЛИ
- ✓ са регистрирали екомаркировка на ЕС; ИЛИ
- ✓ са сертифицирани стопански субекти, развиващи биологични селскостопански практики;

И

- ✓ целта на трансакцията с крайния получател е да се поддържа или доразвива съответната дейност на крайния получател.

КАК се потвърждава допустимостта:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава:

² като например <https://www.epo.org/searching-for-patents/technical/espacenet.html>

- ✓ в случай на екомаркировка по EMAS или екомаркировка на ЕС — на документ, в който се посочва регистрацията, валидна към момента на оценката, включително чрез лична декларация; ИЛИ
- ✓ в случай на сертифицирани стопански субекти, развиващи биологични селскостопански практики — сертификатът да е публично достъпен в Системата за сертифицирани стопански субекти, развиващи биологични селскостопански практики — TRACES, или ако не е наличен в TRACES — в съответната национална база данни (до края на 2024 г.);

И

- ✓ лична декларация от крайния получател, в която се посочва, че трансакцията с крайния получател е с цел да се поддържа или доразвива дейността на крайния получател;

КОГА следва да се извърши оценката:

Преди подписването на договора за заем.

1.4| Устойчива/екологична верига на доставки

Критерии за допустимост № 1.4

Основната дейност на крайния получател попада в една или повече от посочените „зелени“ дейности, при условие че приходите на крайния получател от такива „зелени“ дейности представляват поне 90 % от неговия оборот.

КОЙ отговаря на условията за допустимост:

целеви крайни получатели, доказващи, че най-малко 90 % от техните приходи през последния 12-месечен период, за който е налична финансова информация, произхождат от една или повече дейности, които попадат в следните категории:

- А) енергия от възобновяеми източници съгласно критерии № 2.1 от настоящия документ;
- Б) енергийна ефективност съгласно критерии № 2.2 и/или № 2.4 от настоящия документ;
- В) мобилност с нулеви и ниски емисии съгласно критерии № 2.5 от настоящия документ;
- Г) екологични информационни и комуникационни технологии (ИКТ) съгласно критерии № 2.6 от настоящия документ;

- Д) кръгова икономика, предотвратяване на образуването на отпадъци и рециклиране съгласно всички подкритерии с номера от № 4.1 до № 4.4 от настоящия документ;
- Е) водни ресурси и предотвратяване на замърсяването съгласно критерии № 5.1 и/или № 5.2 от настоящия документ;
- Ж) природосъобразни решения съгласно критерии № 6.1 от настоящия документ;
- З) селскостопански и горски дейности съгласно критерии № 7.1 и/или № 7.2 от настоящия документ;
- И) професионални/технически услуги, позволяващи посоченото в някоя от горните букви А)–З);

КАК се потвърждава допустимостта:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ проверка от финансов посредник съгласно неговия процес на поемане на ангажимент въз основа на най-новата налична счетоводна информация за 12-месечен период; ИЛИ
- ✓ потвърждение от външния счетоводител на крайния получател за процента на приходите от „зелени“ дейности през последния 12-месечен период, за който е налична финансова информация;

КОГА следва да се извърши оценката:

Преди подписването на договора за заем.

1.5| Устойчив/екологичен модел на стопанска дейност и въздействие

Критерии за допустимост № 1.5

Крайният получател е включил в своя модел на стопанска дейност „зелени“ практики с проверимо от трета страна положително въздействие върху климата и околната среда.

КОЙ отговаря на условията за допустимост:

Целеви краен получател, който е включил в своя модел на стопанска дейност „зелени“ практики, които са насочени към прехода към „зелена/устойчива“ икономика, включително, но не само инвестиции, процеси и технологии с измерено въздействие върху климата/околната среда, в рамките на следната времева рамка и прагове:

1.5.1 За период от последните 5 години крайният получател намалява въглеродния отпечатък или отпечатъка върху околната среда на дружеството, като доказва:

- i. намаляване на емисиите на парникови газове на единица продукция/на общи приходи с поне 20 %;

ИЛИ

- ii. намаляване на потреблението на енергия (kWh) на единица продукция/на общи приходи с поне 20 %,

ИЛИ

- iii. намаляване на потреблението на вода за единица продукция/за общи приходи с поне 20 %;

ИЛИ

- iv. намаляване на емисиите във въздуха (на прахови частици (ПЧ10, ПЧ2,5, NOx) за единица продукция/за общи приходи с поне 20 %;

1.5.2 За период от последните 5 години крайният получател е замествал първичните суровини с минимум 20 % вторични/рециклирани материали или вещества, производствени остатъци или съпътстващи продукти.

КАК се потвърждава допустимостта:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава:

За 1.5.1: на техническа сертификация, извършена от външен професионален сертифициращ орган, на намалението спрямо всеки от праговете за допустимост на:

- i. емисиите на парникови газове (ПГ);
- ii. потреблението на енергия (в kWh);
- iii. потреблението на вода;
- iv. емисиите във въздуха;

на единица продукция или на общия приход (включително, но не само, чрез екологична декларация по EMAS ; ИЛИ

За 1.5.2: на техническа сертификация, извършена от външен професионален сертифициращ орган, на замяната на първичните суровини съгласно прага, определен в критериите за допустимост.

КОГА следва да се извърши оценката:

Преди подписването на договора за заем.

1.6| Екологично сертифицирано предприятие

Критерии за допустимост № 1.6

Крайният получател е сертифициран със стандарт за екологичен сертификат от предварително определен списък, валиден към момента на кандидатстване за въпросната трансакция с крайния получател.

КОЙ отговаря на условията за допустимост:

Целеви крайни получатели, които притежават сертификат ISO 50001, ISO 50004 или сертификат по EMAS, който е валиден към момента на кандидатстване за въпросната трансакция с крайния получател.

КАК се потвърждава допустимостта:

- ✓ С документ, в който се посочва съответният издаден екологичен сертификат, който също така е валиден към момента на кандидатстване за въпросната трансакция с крайния получател; ИЛИ
- ✓ Чрез уебсайта на сертифициращия орган, на който е посочен този екологичен сертификат, издаден на името на крайния получател;

КОГА следва да се извърши оценката:

Преди подписването на договора за заем.

2| Инвестиции за смекчаване на изменението на климата

2.1| енергия от възобновяеми източници (ВЕ)

Критерии за допустимост № 2.1

Инвестиции в проекти за енергия от възобновяеми източници (ВЕИ), производство и/или пренос на ВЕИ, решения за съхранение на енергия от възобновяеми източници, системи за отопление и/или охлаждане с ВЕИ, производство на продукти, компоненти и машини за ВЕИ.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

Инвестиции в купуване, съхранение, разпределение, пренос, монтаж на оборудване, системи, процеси и/или компоненти за енергия от възобновяеми източници, използващи възобновяеми енергийни източници, както е описано по-долу.

Допустими видове енергия от възобновяеми източници:

2.1.1 Слънчева енергия

- Енергия, генерирана чрез слънчеви фотоволтаични панели (ФП)
- Енергия, генерирана чрез технология за концентриране на слънчева енергия (КСЕ)
- Слънчеви топлинни системи за отопление и охлаждане

Примери за инвестиции, които отговарят на условията за допустимост:

- ✓ слънчеви панели и компоненти;
- ✓ компоненти и системи за отопление със слънчева енергия (въздух и вода);
- ✓ компоненти и системи за охлаждане със слънчева енергия;
- ✓ хибридни системи, в които слънчевата енергия се комбинира с други възобновяеми енергийни източници;
- ✓ всички спомагателни компоненти (с изключение на инвестициите за тяхното производство), като например: преобразуватели на променлив/постоянен ток (AC/DC), трансформатори, инвертори, електромери, батерии, разходи за инсталиране и разходи за свързване към мрежата.

2.1.2 Океанска енергия

Енергия, генерирана от системи за преобразуване на енергия от приливи и отливи или на енергия от морските вълни

Примери за инвестиции, които отговарят на условията за допустимост:

- ✓ турбини или компоненти за енергия от приливи и отливи или за енергия от морските вълни;
- ✓ хибридни системи, в които океанската енергия се комбинира с други възобновяеми енергийни източници;

	✓ всички спомагателни компоненти (с изключение на инвестициите за тяхното производство), като например преобразуватели на променлив/постоянен ток (AC/DC), трансформатори, инвертори, електромери, батерии, разходи за инсталиране и разходи за присъединяване към мрежата;
2.1.3 Вятърна енергия Енергия, генерирана чрез вятърни турбини или системи за преобразуване на вятърна енергия	Примери за инвестиции, които отговарят на условията за допустимост: ✓ вятърни турбини и компоненти; ✓ хибридни системи, в които вятърната енергия се комбинира с други възобновяеми енергийни източници; ✓ всички спомагателни компоненти (с изключение на инвестициите за тяхното производство), като например преобразуватели на променлив/постоянен ток (AC/DC); трансформатори, инвертори, електромери, батерии, разходи за инсталиране и разходи за свързване към мрежата;
2.1.4 Геотермална енергия Енергия или отопление, генерирани от източник на геотермална енергия	Примери за инвестиции, които отговарят на условията за допустимост: ✓ геотермални термopомпи; ✓ геотермални централи, работещи при емисии през целия жизнен цикъл, по-ниски от 100 CO₂e/kWh; ✓ хибридни системи, в които геотермалната енергия се комбинира с други възобновяеми енергийни източници; ✓ всички спомагателни компоненти (с изключение на инвестициите за тяхното производство), като например преобразуватели на променлив/постоянен ток (AC/DC), трансформатори, инвертори, електромери, батерии, разходи за инсталиране и разходи за присъединяване към мрежата;

2.1.8³ Биоенергия Енергия и/или отопление/охлаждане, получени от биоенергия	Инвестиции в съоръжения за производство на i) електроенергия, ii) комбинирано производство на топлинна/охладителна и електрическа енергия iii) или производство на топлинна/охладителна енергия от биоенергия <50 MW, при условие че те отговарят на критериите за допринасяне за смекчаване на изменението на климата, както следва: 1. Използваната при дейността селскостопанска биомаса отговаря на критериите, определени в член 29, параграфи 2—5 от Директива (ЕС) 2018/2001. Използваната при дейността горска биомаса отговаря на критериите, определени в член 29, параграфи 6 и 7 от тази директива. 2. Намаляването на емисиите на парникови газове от използването на биомаса е поне 80 % въз основа на методиката за изчисление на намалението на парникови газове и съответната сравнителна стойност за изкопаемо гориво, както е определено в приложение VI към Директива (ЕС) 2018/2001. 3. Точки 1 и 2 не се прилагат за инсталации за производство на електрическа енергия, за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия или за производство на топлинна енергия, които са с обща номинална входяща топлинна мощност под 2 MW и използват газообразни горива от биомаса. 4. Когато инсталациите разчитат на анаеробно разграждане на органичен материал, получаването на остатъка от разграждането отговаря на техническите критерии за проверка за значителен принос в раздел 5.6 и на техническите критерии за проверка за значителен принос 1 и 2, посочени в раздел 5.7 от приложение 1 към ДА на ЕС относно таксономията, според приложимото.
---	--

³ Моля, имайте предвид, че номерацията, използвана в настоящия документ, умишлено не е последователна. Това е направено, за да се осигури съгласуваност с предишните доклади и/или с текущите изисквания за докладване.

2.1.5 Енергия от възобновяеми източници (ВЕИ), инсталации за пренос, решения за разпределение на енергията	Инвестиции в: ✓ пренос, разпределение, пряко присъединяване, оборудване или разширяване на съществуваща пряка връзка за производство на електроенергия от възобновяеми източници; ✓ оборудване и инфраструктура, когато основната цел е да се увеличи производството или да се въведе производство на електроенергия от възобновяеми източници, или да се създаде хибридна система за енергия от възобновяеми източници; ✓ мини-мрежи, интелигентни мрежи и компоненти; ✓ оборудване за подобряване на възможност за управление и наблюдение на електроенергийната система и за разработването и интегрирането на възобновяеми енергийни източници, като това включва: ○ датчици и измервателни уреди (в това число метеорологични сонди за прогнозиране на производство на енергия от ВЕИ); ○ датчици за откриване на течове от биометан и оборудване, необходимо за тяхното намаляване; ○ комуникация и контрол (в това число усъвършенствани програмни продукти и контролни зали, автоматизация на подстанциите или захранващите съоръжения, както и капацитет за регулиране на напрежението с цел приспособяване към по-децентрализирано снабдяване с възобновяеми суровини); ○ оборудване за пренос на информация до потребителите за дистанционно действие при потребление; ○ оборудване, което позволява обмен на електроенергия от възобновяеми източници между потребителите; ○ междусистемни връзки между преносни системи, при условие че една от системите отговаря на условията за допустимост;
2.1.6 Решения за акумулиране на енергия от възобновяеми източници (ВЕИ)	✓ Оборудване за акумулиране на топлинна енергия; ✓ оборудване и капацитет за съхранение на биометан и биогаз;

	✓ оборудване за акумулиране на електроенергия/батерии за използването на възобновяеми енергийни източници.
2.1.7 Производство на продукти за енергия от възобновяеми източници: основни компоненти и машини	Всички инвестиции, свързани с производството, инсталирането/монтажа, увеличения капацитет за производство на ключови компоненти (включително за слънчева енергия) и машини за енергия от възобновяеми източници (само видовете енергия от възобновяеми източници, специално изложени в критериите за допустимост съгласно точки 2.1.1—2.1.4 и 2.1.8). Всяка инвестиция, свързана с производството на спомагателни компоненти за възобновяеми енергийни източници, не отговаря на условията за допустимост. ЗАБЕЛЕЖКА: този критерий не се прилага за крайни получатели, които са физически лица и/или жилищни асоциации.

КАК се извършва оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател:

Вид енергия	Изискване за праг	Проверка за допустимост на крайни получатели, които са МСП и/или малки дружества със средна пазарна капитализация	Проверка за допустимост на крайни получатели, които са физически лица и/или жилищни асоциации
2.1.1 СЛЪНЧЕВА ЕНЕРГИЯ	Не се прилага специално изискване за допустимост/праг	1. Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ 2. Описание на инвестицията ⁴ ; И 3. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения	1. Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ 2. Описание на инвестицията И 3. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения
2.1.2 ОКЕАНСКИ	Не се прилага специално	1. Описание на инвестицията;	1. Описание на инвестицията;

⁴ „Описание на инвестицията“ в настоящия раздел 2.1 означава: обяснение на инвестиционната мярка, включително: инсталираната допълнителна мощност за производство на енергия от възобновяеми източници и други безопасни и устойчиви енергийни източници с нулеви и ниски въглеродни емисии (в мегавати (MW));

А ЕНЕРГИЯ	изискване за допустимост/ праг	И 2. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения	И 2. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения
2.1.3 ВЯТЪРНА ЕНЕРГИЯ	Не се прилага специално изискване за допустимост/ праг	1. Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ 2. Описание на инвестицията; И 3. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения	1. Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ 2. Описание на инвестицията И 3. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения
2.1.4 ГЕОТЕРМА ЛНА ЕНЕРГИЯ	Централа, работещи при емисии през целия жизнен цикъл, по- ниски от 100 gCO ₂ e/k Wh	1. Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ 2. Техническа документация с ключови технически данни в случай на инсталации; И 3. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения	1. Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ 2. Техническа документация с ключови технически данни в случай на инсталации И 3. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения
2.1.8 БИОЕНЕРГ ИЯ	Съгласно критериите	1. Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ 2. Техническа документация с ключови технически данни в случай на инсталации И 3. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения	1. Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ 2. Техническа документация с ключови технически данни; И 3. Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения
✓ В случай на спомагателни компоненти — документ, доказващ разходите; И			

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

2.1.5 РЕШЕНИЯ ЗА ПРЕНОС И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ (ВЕИ):

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ друга техническа документация с ключови технически данни;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

2.1.6 РЕШЕНИЯ ЗА АКУМУЛИРАНЕ НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ(ВЕ):

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ
- ✓ описание на инвестицията

И

- ✓ Контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения

2.1.7 ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОДУКТИ ЗА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ: ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ И МАШИНИ:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ друга техническа документация с ключови технически данни;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

2.2| Сгради, сертифицирани като екологични и енергийно ефективни — търговски сгради

Критерии за допустимост № 2.2

Инвестиции в строителството или реновирането на търговски⁵ сгради, които водят до постигането на минимално допустимите енергийни характеристики или до покриване на минималните прагове.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

2.2.1 Инвестиция(и) в саниране на търговски сгради/обособени части от сгради:

А) Ремонтът на сградата се извършва в съответствие с приложимите изисквания за основните ремонти, определени в приложимите национални и регионални строителни разпоредби за прилагане на Директива 2010/31/ЕС (ДЕХС); ИЛИ

Б) Когато икономите в търсенето на първична енергия (ТПЕ) са най-малко 30 % в сравнение с базовите показатели на сградата преди санирането, като не се вземат предвид намаленията на нетното търсене на първична енергия чрез възобновяеми енергийни източници.

Инвестиции, отговарящи на условията за допустимост в тази категория, са онези, които допринасят за подобряването на енергийната ефективност и спомагателните дейности (включително на здравето и безопасността).

2.2.2 Инвестиция(и) в саниране на търговски сгради от предварително определен списък със стандартизирани мерки за саниране на сгради/отговарящо на условията за допустимост оборудване, и по-конкретно:

А) Инсталация на индивидуални мерки:

- изолация;
- подмяна на прозорци и врати;
- отоплителна, вентилационна и климатична техника (ОВК); отоплителни съоръжения на основата на изкопаеми горива не отговарят на условията за допустимост;
- подмяна на котли или печки, освен когато са на основата на изкопаеми горива;

които отговарят на минималните изисквания, определени в приложимите национални разпоредби за транспониране на Директивата за енергийни характеристики на

⁵ За целите на въвеждането на продукта с гаранция за устойчивост за „търговски сгради“ се смятат всякакъв вид сгради, различни от жилищните сгради.

сградите (ДЕХС), а в случай на продукти — също така отговарят и на всички приложими регламенти за изпълнение на Комисията съгласно Директивата относно екодизайна — Директива 2009/125/ЕО⁶.

Б) В допълнение към горното следните индивидуални мерки винаги се смятат за допустими, при условие че отговарят на минималните изисквания, определени за отделните компоненти и системи в приложимите национални мерки за изпълнение на Директива 2010/31/ЕС (ДЕХС).

Б.1. МЕРКИ ЗА ПОСТАВЯНЕ НА ИЗОЛАЦИЯ

- i. Изолация, като външни стени, покриви, зелени покриви и стени, тавански помещения, основи, приземни етажи с ниска топлопроводност, външна облицовка и покривни системи с коефициент на топлопреминаване, по-нисък или равен на $0,3 \text{ W/(m}^2\text{K)}$. Енергийно ефективни прозорци (коефициент на топлопреминаване, по-малък или равен на $1 \text{ W/(m}^2\text{K)}$). Това включва мерки за осигуряване на уплътняване срещу проникване на външен въздух, мерки за намаляване на въздействието на създаващото топлинни мостове лепило и т.н.;
- ii. В случай на подмяна на външни врати с нови енергийно ефективни врати, те трябва да отговарят на минималните изисквания, определени за вратите в приложимите национални разпоредби, с които се транспонира Директивата за енергийни характеристики на сградите (ДЕХС);

Б.2 МЕРКИ ЗА ОТОПЛЕНИЕ/ОХЛАЖДАНЕ

- i. Продукти или пакети за отопление, вентилация и климатизация (ОВК) и за битова гореща вода, които са обект на изискване за енергиен етикет на ЕС и са оценени в най-високите два класа на енергийна ефективност, или в по-висок клас спрямо определеното в делегиран акт съгласно Регламент (ЕС) 2017/1369 или Директива 2010/30/ЕС. Отоплителни съоръжения на основата на изкопаеми горива не отговарят на условията за допустимост;
- ii. Зоновы термостати, интелигентни термостатни системи (апаратна част, съобщителни системи и софтуерни приложения за програмиране) и оборудване с датчици, например управление на база движение и дневна светлина;
- iii. Продукти за измерване на топлинната енергия и термостатични регулатори за отделни жилища, свързани към районни отоплителни системи и индивидуални апартаменти, свързани към централни отоплителни системи, обслужващи цяла сграда;
- iv. Високоэффективни микрокогенерации (инсталации за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия), използващи енергия от

⁶ Вж. преглед на регулираните продуктови групи тук: https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/energy-efficient-products_en

възобновяеми източници (комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия < 50 kW_{el});

Б.3 СТРОИТЕЛНИ МЕРКИ

- i. Енергийноэффективни сградни системи за автоматизация и управление за търговски сгради, както са определени в стандарта EN 15232. Напр. сградни системи за автоматизация и контрол (ССАК — BACS), системи за управление на сгради (СУС — BMS) и системи за енергийно управление (СЕУ — EMS), напр. всички апаратни елементи, общи и индивидуални измервателни уреди, съобщителни системи и софтуер/програмно осигуряване, необходими за надзора на техническите системи на сградата и за мониторинга и подобряването на енергопотреблението на сградите;
- ii. Фасада и покривни елементи със слънчево засенчване или функция за регулиране в зависимост от слънцегреенето, включително такива, които поддържат отглеждането на растения, пасивни системи (напр. стратегии за термично зонироване, пасивни ползи от слънчевото греење и дневна светлина през остъклена фасада, както и естествена вентилация) и всякакви други мерки, които намаляват енергийните потребности на сградата, които не са обхванати по друг начин;

Б.4. ДРУГИ МЕРКИ

- i. Светлинни източници, които са предмет на правилата на ЕС за енергийно етикетиране⁷ и са оценени в най-високите два класа на енергийна ефективност, в които има продукти, или в по-високи класове и свързаното с тях оборудване (кабели, трансформатори, системи за управление и др.);

2.2.3 Инвестиция(и) в строителство на търговски сгради: Сгради с площ под 5000 m² при завършване, при които търсенето на първична енергия (ТПЕ), определящо енергийните характеристики на сградата, е най-малко с 10 % по-ниско от прага, определен за сграда с близко до нулево нетно потребление на енергия (СБННПЕ).

2.2.А Освен това следните спомагателни видове дейности, свързани с някой от подкритериите за допустимост към критерии за допустимост № 2.2, отговарят на условията за допустимост:

- услуги по инсталиране и свързаните с тях разходи

⁷ Делегиран регламент (ЕС) 2019/2015 на Комисията от 11 март 2019 г. за допълнение на Регламент (ЕС) 2017/1369 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на енергийното етикетиране на светлинни източници <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1575537561243&uri=CELEX:32019R2015>

- технически консултации (архитекти, енергийни консултанти, енергийна симулация, управление на проекти, изготвяне на сертификати за енергийните характеристики (CEX), специално обучение и др.);
- за МСП, акредитирани обследвания за енергийна ефективност; за малки дружества със средна пазарна капитализация — акредитирани обследвания за енергийна ефективност, с изключение на задължителните обследвания за енергийна ефективност, извършени с цел спазване на Директива 2012/27/ЕС⁸;
- оценки на характеристиките на сградите;
- услуги за енергийно управление;
- договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат;
- инвестиции на дружества за предоставяне на енергийни услуги (ДПЕУ) в оборудване за изпълнение на договорите за енергоспестяване;

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава:

А) В случаите по точки 2.2.1 и 2.2.3, на предварителна друга техническа документация, като:

- ✓ доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ
- ✓ сертификат за енергийните характеристики; ИЛИ
- ✓ обследване за енергийна ефективност; ИЛИ
- ✓ техническа оценка/становище

Техническа оценка/становище — във всеки отделен случай, извършена от външен професионален сертифициращ орган.

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

Б) В случаи по точка 2.2.2:

- ✓ доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ
- ✓ друга техническа документация, включително техническите параметри (напр. коефициент на топлопреминаване), според приложимото, на съответната индивидуална мярка; ИЛИ
- ✓ описание на инвестицията

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения

В) В случай на спомагателни дейности (2.2.А):

⁸ Следва да се отбележи, че МСП са изключени от обхвата на Директива 2012/27/ЕС.

- И
- ✓ документ(и), доказващ(и) услугите, които ще се предоставят;
 - ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

2.3| Сгради, сертифицирани като екологични и енергийно ефективни — жилищни сгради

Критерии за допустимост № 2.3

Инвестиции в реновирането на жилищни сгради, които водят до постигането на минимално допустимите енергийни характеристики или до покриването минималните прагове.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

2.3.1 Инвестиция(и) в саниране на жилищни сгради/обособени части от сгради:

- А) Санирането на сградата отговаря на приложимите изисквания за основен ремонт, определени в приложимите национални и регионални строителни разпоредби за прилагане на Директива 2010/31/ЕС (Директивата за енергийни характеристики на сградите — ДЕХС); ИЛИ
- Б) когато икономите в търсенето на първична енергия са най-малко 30 % в сравнение с базовите показатели на сградата преди санирането, като не се вземат предвид намаляването на нетното търсене на първична енергия чрез възобновяеми енергийни източници.

Инвестиции, отговарящи на условията за допустимост в тази категория, са тези, които допринасят за подобряване на енергийната ефективност и спомагателните дейности (включително на здравето и безопасността).

2.3.2 Инвестиция(и) в саниране на жилищни сгради от предварително определен списък със стандартизирани мерки за саниране на сгради/оборудване, отговарящо на условията за допустимост: както е описано в критерии за допустимост № 2.2.2, с изключение на подточка 2.2.2.Б.3. i), която не е приложима.

2.3.А Освен това следните спомагателни видове дейности, свързани с някой от подкритериите за допустимост към критерии за допустимост № 2.3, отговарят на условията за допустимост:

- услуги по инсталиране и свързаните с тях разходи;
- технически консултации (архитекти, енергийни консултанти, енергийна симулация, управление на проекти, изготвяне на сертификати за енергийните характеристики (СЕХ), специално обучение и др.);
- оценки на характеристиките на сградите;
- услуги за енергийно управление;
- договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат;

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава:

За трансакции с краен получател съгласно точка 2.3.1 — на предварителна друга техническа документация, като:

- ✓ доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ
- ✓ сертификат за енергийни характеристики; ИЛИ
- ✓ одит на енергийна ефективност; ИЛИ
- ✓ техническа сертификация

Във всеки отделен случай, извършена от външен професионален сертифициращ орган.

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

За трансакции с краен получател съгласно точка 2.3.2:

- ✓ доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ
- ✓ друга техническа документация, включително техническите параметри (напр. коефициент на топлопреминаване), според приложимото, на съответната индивидуална мярка; ИЛИ
- ✓ описание на инвестицията;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

В случай на спомагателни дейности (2.3.A),

- ✓ документ, доказващ услугите, които ще бъдат предоставени

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

2.4| Енергийна ефективност на промишлеността

Критерии за допустимост № 2.4

2.4.1. Инвестиции в стандартизирани мерки за енергийна ефективност от предварително определен списък

2.4.2 Инвестиции в технологии, оборудване или машини, които значително намаляват потреблението на енергия/емисиите на парникови газове (включително заместители).

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

2.4.1 Инвестиции в стандартизирани мерки за енергийна ефективност от предварително определен списък

А) Инвестиции в купуване/инсталиране на някой от артикулите в списъка с предварително определени стандартизирани мерки за енергийна ефективност/оборудване, отговарящо на условията за допустимост, както е описано в критерий за допустимост № 2.2.2

Б) Инвестиции, свързани с производството на следните елементи:

- домакински уреди (напр. перални машини, съдомиялни машини) и уреди за отопление на помещения или вода от най-високите два класа на енергийна ефективност, в които има продукти, или от по-висок клас спрямо определеното в делегиран акт съгласно Регламент (ЕС) 2017/1369 или Директива 2010/30/ЕС;
- енергийно ефективни прозорци (коефициент на топлопреминаване, по-малък или равен на 1,0 W/m²K);
- врати с коефициент на топлопреминаване, по-нисък или равен на 1,2 W/m²K;
- системи за външни стени (с коефициент на топлопреминаване, по-нисък или равен на 0,5 W/m²K);
- изолационни материали с коефициент на въздушно отношение (ламбда), по-нисък или равен на 0,06 W/mK;
- светлинни източници, оценени в най-високите два класа на енергийна ефективност, в които има продукти, в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1369 и делегираните актове, приети по силата на посочения регламент;
- отопление на помещения и битови системи за топла вода, оценени в двата най-високи класа на енергийна ефективност, в които има продукти, в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1369 и делегираните актове, приети съгласно посочения регламент;
- охладителни и вентилационни системи, оценени в най-високите два класа на енергийна ефективност, в които има продукти, в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1369 и делегираните актове, приети по силата на посочения регламент;

- регулатори за осветителни системи с датчици за присъствие и дневна светлина;
- термопомпи, отговарящи на техническите критерии за проверка (а) праг на хладилния агент : потенциалът за глобално затопляне (ПГЗ) не надвишава 675; б) изпълнени са изискванията за енергийна ефективност, определени в регламентите за изпълнение съгласно Директива 2009/125/ЕО);
- енергийноефективни сградни системи за автоматизация и управление (контрол) за жилищни и нежилищни сгради;
- изделия за отчитане на топлинна енергия и термостатични регулатори за отделни жилища, свързани с районни отоплителни системи, и отделни апартаменти, свързани с централни отоплителни системи, обслужващи цели сгради, и за централни отоплителни системи;
- подстанции и топлообменници на централизираните системи за топлоснабдяване, съответстващи на разпределителната дейност, свързана с централизираните отоплителни/охладителни мрежи, с изключение на тези, при които се използва природен газ;
- изделия за умно наблюдение и регулиране на отоплителната система, както и оборудване с датчици.

В) В допълнение към това, на условията за допустимост отговарят и следните видове допълнителни дейности, свързани с критерий за допустимост № 2.4.1:

- услуги по инсталиране и свързаните с тях разходи;
- технически консултации (архитекти, енергийни консултанти, енергийна симулация, управление на проекти, изготвяне на сертификати за енергийните характеристики (CEX), специално обучение и др.);
- за МСП — акредитирани обследвания за енергийна ефективност; за малки дружества със средна пазарна капитализация — акредитирани обследвания за енергийна ефективност, с изключение на задължителните обследвания за енергийна ефективност, извършени с цел спазване на Директива 2012/27/ЕС⁹;
- оценки на характеристиките на сградите;
- услуги за енергийно управление;
- договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат;
- инвестиции на дружества за предоставяне на енергийни услуги (ДПЕУ) в оборудване за изпълнение на договорите за енергоспестяване;

2.4.2. Инвестиции в технологии, оборудване, уреди, системи или процеси, с които се променят съществуващите съоръжения и се намалява значително потреблението на енергия/емисиите на парникови газове, вкл. инвестиции в подменяне на съществуващи технологии, оборудване, машини, осигуряващи намаляване на потреблението на енергия (kWh) или намаляване на емисиите на парникови газове.

⁹ Следва да се отбележи, че МСП са изключени от обхвата на Директива 2012/27/ЕС.

За целите на критерия „Гаранция за устойчивост“ „значително намаляване“ означава най-малко 30 % намаление на емисиите на парникови газове или на потреблението на енергия.

А) В случай на енергийна ефективност (ЕЕ) в промишлената сфера — намаляване на потреблението на енергия (kWh) с най-малко 30 % или намаляване на емисиите на парникови газове с минимум 30 %.

Тези инвестиции могат да включват инсталиране, подобряване или модернизиране на:

- електрооборудване;
- кондензатори на димните газове, по-специално в биоенергийни централи
- електрически двигатели с регулатор на честотата на въртене (VSD);
- регулатори на честотата на въртене (VSD);
- машини, компресори, кранове;
- съоръжения за съхранение към биоенергийни централи с цел предотвратяване на загубата на топлината на изгаряне на биомасата;
- технологично оборудване
- производствени линии;

В случай че инвестицията би довела до увеличаване на производството (напр. модернизиране на производствената линия), намаляването на потреблението на енергия (kWh) с най-малко 30 % или намаляването на емисиите на парникови газове с минимум 30 % може да се изчисли за единица продукция.

Б) Примери за инвестиции в случай на крайни получатели, извършващи дейност в селското стопанство:

- Замяната на самоходна или тягова селскостопанска техника (зеделска/горска) (тежка и лека), ако може да се докаже значително намаляване (минимум с 10 %) на емисиите на парникови газове. До 2025 г. не се прилагат ограничения за типа гориво;
ЗАБЕЛЕЖКА: съоръжения/машини отговарят на условията за допустимост само ако са купени най-добрите в съответния клас нови съоръжения/машини. (За целите на този критерий най-доброто в съответния клас означава съоръжения/машини, отговарящи на стандарт за емисии от етап V (ЕС)/Final Tier 4 (САЩ) или на бъдещи приложими стандарти, съгласно съответното регулаторно изменение).
- Модернизиране на съществуващите напоителни мрежи/системи, свързано с икономии на енергия (минимум 30 %), включително съоръжения, свързани с такава инвестиция;
- Инвестиции в подобряване или модернизиране на технологично оборудване, осигуряващи 30 % намаление на емисиите на парникови газове или на потреблението на енергия;

ЗАБЕЛЕЖКА: въвеждането на нови и/или разширяването на съществуващи напоителни системи отговаря(т) на условията за допустимост само ако крайният получател може да докаже чрез съответната документация съответствие с националните правила/предишни разрешения относно водочерпенето на пресни повърхностни и подпочвени води/добро състояние на водните басейни.

2.4.A. Научноизследователска, развойна и иновационна дейност (НИРИД), която подпомага енергийната ефективност

Във всички случаи дейностите следва да са насочени към насърчаване на значително по-ниски емисии на парникови газове в сравнение със сегашните практики, с изключение на случаите, когато сегашната практика вече е свързана с ниски въглеродни емисии и дейностите са насочени към разработването на технологии, услуги или решения със също толкова ниски или по-ниски емисии с нови предимства, като например по-ниски разходи или по-добра използваемост.

Не може да се разглеждат дейности, които пряко подпомагат проучването, добива, преработката или транспортирането на изкопаеми горива или производството на електроенергия от изкопаеми горива (с изключение на технологиите за улавяне и съхранение на въглероден диоксид).

За демонстрационните инсталации оценката на емисиите на парникови газове от целия жизнен цикъл трябва да бъде извършена от предприятието, извършващо НИРИД, изчислена въз основа на Препоръка 2013/179/ЕС на Комисията или, като алтернативен вариант, при използване на ISO 14067:2018 или ISO 14064-1:2018.

КАК се извършва оценката за допустимост:

Приложимо за:	Вид проверка
2.4.1	✓ Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ ✓ друга техническа документация, включително техническите параметри (напр. коефициент на топлопреминаване), според приложимото, на съответната индивидуална мярка; ИЛИ ✓ при спомагателни дейности — документ, доказващ услугите, които ще бъдат предоставяни; ИЛИ ✓ описание на инвестицията; И ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения; ✓

2.4.2	✓ Доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ ✓ друга техническа документация, включително техническите параметри, според приложимото; ИЛИ ➤ техническа сертификация, извършена от външен професионален сертифициращ орган; ИЛИ ➤ вътрешни планове за енергийна ефективност, сертифицирани от вътрешен ИЛИ външен акредитиран технически експерт, или сертифицирани в рамките на системи за енергийно управление (напр. ISO 50001); ИЛИ ➤ предварително намаляване на енергията (или на емисиите на парникови газове или гориво), сертифицирано от производители, доставчици или монтажници, ИЛИ ➤ описание на инвестицията; И ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения. ✓
2.4.A	✓ Друга техническа документация, в която се описва целта за намаляване на емисиите на парникови газове/по-ниската цена/по-добрата използваемост; ИЛИ ✓ описание на инвестицията; И ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения.

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

2.5| Мобилност с нулеви и ниски емисии

Критерий за допустимост № 2.5

Инвестиции в транспортни активи с ниски и/или нулеви емисии, в обновяване и модернизиране на транспортни активи и инфраструктура за превозни средства и плавателни съдове с нулеви емисии и чиста енергия.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

За крайни получатели, които са физически лица

2.5.1 Превозни средства

Изцяло електрически пътнически превозни средства и водородни горивни елементи, категории превозни средства: M1, M2, M3.

M1: превозни средства, използвани за превоз на пътници, които имат не повече от осем места освен мястото на водача;

в случай на превозни средства от категория M1 цената на превозното средство (без ДДС) трябва да бъде до 60 000 EUR.

M2: превозни средства, използвани за превоз на пътници, които имат повече от осем седалки освен мястото на водача и са с максимална маса, която не надвишава 5 тона;

M3: превозни средства, използвани за превоз на пътници, които имат повече от осем седалки освен мястото на водача и са с максимална маса, която надвишава 5 тона;

2.5.2 Средства за лична мобилност

Средства за лична мобилност, при които задвижването идва от физическата активност на ползвателя (напр. велосипеди), от двигател с нулеви емисии (напр. електрически тротинетки) или от комбинация от двигател с нулеви емисии и физическа активност (напр. електрически велосипеди); на условията за допустимост отговарят само средства, които е разрешено да се използват на същата обществена инфраструктура, която се използва от велосипедистите или пешеходците.

За целеви крайни получатели, които са МСП или малки дружества със средна пазарна капитализация

2.5.1 Превозни средства

Пътнически превозни средства (категория M), лекотоварни автомобили (N1 като напр. микробуси)

а) за моторни превозни средства от категории M1 и N1:

а.1) до 31 декември 2025 г. превозни средства с интензитет на емисиите на отработили газове от максимум 50 g CO₂/km (WLTP) или превозни средства с нулеви емисии на отработили газове (напр. електрически, на водород).

а.2) от 1 януари 2026 г. само превозни средства с нулеви емисии на отработили газове (напр. електрически, на водород).

В случай на превозни средства от категория M1 цената на превозното средство (без ДДС) трябва да бъде до 60 000 EUR.

б) други категории: превозни средства с нулеви емисии на отработили газове (напр. електрически, на водород).

2.5.2 Мотори (L)

За превозни средства от категория L:
превозни средства с нулеви емисии на отработили газове (включително с водородни горивни елементи, електрически).

2.5.3 Тежкотоварни превозни средства (от категории N2 и N3)

За превозни средства от категории N2 и N3:

1. Тежкотоварни превозни средства: превозни средства от категория N2, определени в (Регламент (ЕС) 2019/1242 за емисиите на CO₂ от тежкотоварни превозни средства), с максимално товарно тегло < 7,5 тона:

- i. тежкотоварни автомобили с нулеви преки емисии, които отделят по-малко от 1 g CO₂/kWh или по-малко от 1 g CO₂/km.

2. Тежкотоварни превозни средства: превозни средства от категории N2 и N3, определени в (Регламент (ЕС) 2019/1242 за емисиите на CO₂ от тежкотоварни превозни средства), с максимално товарно тегло > 7,5 тона:

- i. тежкотоварни превозни средства с нулеви преки емисии, които отделят:
в случай на превозни средства от категория N2 — по-малко от 1 g CO₂/kWh или 1 g CO₂/km;
в случай на превозни средства от категория N3 — по-малко от 1 g CO₂/kWh.

- ii. Тежкотоварни превозни средства с ниски емисии и преки специфични емисии на CO₂ под 50 % от референтните емисии на CO₂ на всички превозни средства от една и съща подгрупа съгласно таблицата по-долу (колона 50 % от референтната стойност за CO₂ [g/tkm]).

Таблица на тежкотоварните превозни средства (камиони)

Описание на групата	Група превозни средства	Подгрупа превозни средства	50 % от референтната стойност за CO ₂ [g/tkm]
Несъчленени товарни автомобили* с конфигурация на осите 4 × 2 и технически допустима максимална маса с товар > 16 тона	4	4-UD	153,61
		4-RD	98,58
		4-LH	52,98
Влекачи** с конфигурация на осите 4 × 2 и технически допустима максимална маса с товар > 16 тона	5	5-RD	42,00
		5-LH	28,30
Несъчленени товарни автомобили* с конфигурация на осите 6 × 2	9	9-RD	55,49
		9-LH	32,58
Влекачи** с конфигурация на осите 6 × 2	10	10-RD	41,63
		10-LH	29,13

* „Несъчленен товарен автомобил“ означава товарен автомобил, който не е проектиран или конструиран да тегли полуремарке.

**„Влекач“ означава влекач в съчленен товарен автомобил, който е проектиран и конструиран изключително или главно за теглене на полуремаркета.

2.5.4 Воден транспорт

1. Пътнически транспорт по вътрешни водни пътища:

- нулеви преки емисии на (отработил) CO₂;
- до 31 декември 2025 г. — хибридните плавателни съдове и плавателните съдове, работещи с два вида горива, получават при обичайната си работа най-малко 50 % от енергията си от гориво с нулеви преки емисии на (отработил) CO₂ или електричество от зареждане;

2. Товарен транспорт по вътрешни водни пътища

- нулеви преки емисии на (отработил) CO₂;
- други плавателни съдове по вътрешните водни пътища отговарят на условията за допустимост, ако имат преки емисии под 28,30 gCO₂/tkm;

3. Товарен морски и крайбрежен транспорт:

- нулеви преки емисии на (отработил) CO₂;
- до 31 декември 2025 г. — хибридните плавателни съдове и плавателните съдове, работещи с два вида мощности, за обичайната си работа в морето и

- iii. пристанищата получават най-малко 25 % от енергията си от гориво с нулеви преки емисии на (отработил) CO₂ или електричество от зареждане;
- когато технологично и икономически не е осъществимо да се изпълни критерият за нулеви преки емисии на отработили газове, до 31 декември 2025 г., и само когато може да се докаже, че плавателните съдове се използват изключително за предоставянето на крайбрежни и морски превози на къси разстояния, предназначени с цел да се даде възможност за преминаване от настоящото превозване на товарите със сухопътен транспорт към превозването им с морски транспорт, плавателните съдове имат преки емисии на (отработил) CO₂ под 28,30 gCO₂/tkm; или
- iv. до 31 декември 2025 г., ако плавателните съдове имат постигната стойност на конструктивния индекс за енергийна ефективност (EEDI), с 10 % по-ниска от изискванията за EEDI, приложими към 1 април 2022 г., ако плавателните съдове са в състояние да работят с нулеви преки емисии на (отработил) CO₂ или с горива от възобновяеми източници, отговарящи на критериите за водород от възобновяеми източници и биогорива/биогаз, определени в таксономията на ЕС (горива, отговарящи на техническите критерии за проверка, определени в раздели 3.10 и 4.13 от приложението към Делегирания акт относно климата. — 3.10 — произведени от водород, 4.13 — произведени от биогаз и биогорива за използване в транспорта, както и на течни горива от биомаса);

4. Морски и крайбрежен пътнически воден транспорт:

- i. нулеви преки емисии на (отработил) CO₂;
- ii. когато спазването на критерия за нулеви преки емисии на отработили газове е технически и икономически неосъществимо, до 31 декември 2025 г. хибридните плавателни съдове и плавателните съдове, работещи с два вида горива, за обичайната си работа в морето и пристанищата получават най-малко 25 % от енергията си от горива с нулеви преки емисии на (отработил) CO₂ или електричество от зареждане;
- iii. когато е технически и икономически неосъществимо да се спази критерият за нулеви преки емисии на изгорели газове, ако до 31 декември 2025 г. плавателните съдове са достигнали стойност на EEDI, с 10 % по-ниска от изискванията за EEDI, приложими към 1 април 2022 г., ако плавателните съдове са в състояние да работят с горива с нулеви преки емисии (на отработили газове) или с горива от възобновяеми източници, отговарящи на критериите за водород от възобновяеми източници и биогорива/биогаз, определени в таксономията на ЕС (горива, отговарящи на техническите критерии за проверка, определени в раздели 3.10 и 4.13 от приложението към Делегирания акт относно климата. — 3.10 — произведени от водород, 4.13 — произведени от биогаз и биогорива за използване в транспорта, както и на течни горива от биомаса);

5. Модернизиране на товарни и пътнически транспортни плавателни съдове по вътрешните водни пътища:

- i. до 31 декември 2025 г. дейността по модернизиране води до намаляване на разхода на гориво на плавателния съд с най-малко 10 %, изразени като литър гориво на тон/километър, което е доказано чрез сравнителни изчисления за

представителните зони за плаване (включително представителни профили на товара), в които плавателният съд трябва да работи, или чрез резултатите от изпитвания на модели или симулации.

6. Модернизиране на морски и крайбрежни товарни и пътнически транспортни плавателни съдове:

- i. до 31 декември 2025 г. дейността по модернизиране води до намаляване на разхода на гориво на плавателния съд с най-малко 10 %, изразено като грамове гориво на тонове дедует на морска миля, доказано чрез изчислителна динамика на флуидите (CFD), изпитвания в изпитвателни канали или подобни инженерни изчисления.

Във всеки случай плавателните съдове не се строят, модернизират и придобиват с изричното намерение предимно да транспортират или съхраняват изкопаеми горива през целия жизнен цикъл на проекта.

2.5.5 Железопътен транспорт

1. Железопътна инфраструктура и свързаните с нея подсистеми (инфраструктура, енергия, контрол, управление и сигнализация на борда на влака, както и подсистеми за контрол, управление и сигнализация по железопътната линия);
2. товарни и пътнически терминали, свързващи други видове транспорт с железопътния транспорт;
3. подвижен състав с нулеви емисии (електрически, на водород) за железопътен транспорт, включително двурежимни (с хибридно задвижване), както и товарни и пътнически вагони, които нямат собствена тяга.

Във всеки случай няма да се предоставя подпомагане за инфраструктура и подвижен състав с изричното намерение предимно да се транспортират или съхраняват изкопаеми горива през целия жизнен цикъл на проекта.

2.5.6 Въздушен транспорт

1. Наземно обслужване и обработка на товари, включително:
 - i. превозни средства и оборудване за наземно обслужване с нулеви въглеродни емисии (напр. електрически, водородни), напр. автомобили, автобуси, влекачи за избутване назад, лентови товарачи, багажни трактори, превозни средства за отстраняване на лед, снегорини, бордни стълби за пътници, палетни колички на летища, палубни товарачи, силови трактори, наземни спомагателни силови установки, хладилни контейнерни колички и други;
 - ii. предоставяне на стационарно наземно електрозахранване и стационарни системи за кондициониране на въздух на неподвижни въздухоплавателни средства;

2. малки въздухоплавателни средства с нулеви емисии (напр. електрически, задвижвани с водород самолети, вертолети, беспилотни летателни апарати за транспортни цели; под 20 места – пилотирани и беспилотни);

В областта на устойчивите авиационни горива: производство на биогорива¹⁰ и водород (включително синтетични горива на основата на водород)¹¹, включително оборудване, инфраструктури и услуги за производството на такива биогорива и водород¹², както и производство на оборудване за използването на водород¹³.

2.5.7. Средства за лична мобилност

Средства за лична мобилност, при които задвижването идва от физическата активност на ползвателя (напр. велосипеди), от двигател с нулеви емисии (напр. електрически тротинетки) или от комбинация от двигател с нулеви емисии и физическа активност (напр. електрически велосипеди); на условията за допустимост отговарят само средства, които е разрешено да се използват на същата обществена инфраструктура, която се използва от велосипедите или пешеходците.

2.5.8 Инфраструктура и ключови компоненти за електрически превозни средства

Инфраструктура, която е предназначена за експлоатация на превозни средства, въздухоплавателни средства, плавателни съдове или средства за лична мобилност с нулеви емисии на отработил CO₂: станции за зареждане с електроенергия, подобряване на връзки към електроенергийната мрежа, станции за зареждане с водород или системи за електрически пътни превозни средства.

¹⁰ При спазване на следните характеристики:

- биогоривата се произвеждат от устойчивите изходни суровини, посочени в части А и Б от приложение IX към Директива (ЕС) 2018/2001¹⁵ (изключения могат да се правят за разработването на иновативни процеси и за демонстрационни цели, в зависимост от всеки конкретен случай);
- производството на биогорива за транспорта отговаря на целите за намаляване на емисиите на парникови газове, посочени в член 29 от Директива (ЕС) 2018/2001 (параграфи 1 и 10), т.е. 65 %. Производството на електроенергия/отопление/охлаждане от биоенергия, както е посочено в дейности 14, 15 и 16 от енергийния раздел на настоящото ръководство, е в съответствие с целите за намаляване на емисиите на парникови газове, посочени в член 29 от Директива (ЕС) 2018/2001 (параграфи 1 и 10), т.е. 80 %. Методите за изчисление следва да вземат предвид разпоредбите на ДЕВИ II (Директивата за енергията от възобновяеми източници) и на Делегирания акт на ЕС относно таксономията по отношение на улавянето на CO₂, когато и ако е приложимо;
- биомасата за изходна суровина, когато е добита от територията на ЕС, е в съответствие с критериите за устойчивост на Директива (ЕС) 2018/2001 (и по-специално член 29) и Регламент (ЕС) № 995/2010 относно дървения материал;
- биомасата за изходна суровина, когато е добита от държави извън ЕС, е приведена в съответствие с принципите на критериите за устойчивост на Директива (ЕС) 2018/2001. Горската биомаса трябва най-малкото да бъде сертифицирана или приведена в съответствие (напр. с пътна карта) с международните стандарти за сертифициране на устойчиво управление на горите (напр. на Съвета за стопанисване на горите (FSC) и Програмата за подпомагане на горските сертификационни системи (PEFC) и да бъде приведена в съответствие с Регламент (ЕС) № 995/2010 относно дървения материал.

¹¹ При спазване на следните критерии: изискване за намаление на емисиите на парникови газове от целия жизнен цикъл със 73,4 % за водорода [което води до емисии за целия жизнен цикъл под 3t CO₂e/tH₂] и със 70 % за синтетичните горива на основата на водорода, при съответна сравнителна стойност за изкопаемо гориво от 94g CO₂e/MJ по аналогия с подхода, определен в член 25, параграф 2 от Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета и в приложение V към нея.

¹² Обхватното оборудване включва: 1) електролизатори за производство на водород; 2) оборудване за улавяне на въглероден диоксид.

¹³ Обхватното оборудване включва водородни горивни елементи

Инфраструктура и съоръжения, които са предназначени за трансбордиране на товари между видовете транспорт: терминална инфраструктура и надстройки за товарене, разтоварване и трансбордиране на стоки.

Инвестиции в проектирането, производството, дистрибуцията и поддръжката на ключови компоненти на електрически превозни средства, като батерии и електрически двигатели.

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ друга техническа документация: ръководство/сертификат, удостоверяващ вида на транспортния актив и емисиите на CO₂, както и проверка от финансов посредник на съответния(те) праг(ове); ИЛИ
- ✓ доклад с техническа документация в PDF формат; ИЛИ
- ✓ само за обновяването на състава и модернизирването на плавателните съдове — друга техническа документация: техническа сертификация, извършена от външен професионален сертифициращ орган;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения.

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

2.6| Екологични ИКТ за смекчаване на изменението на климата

Критерий за допустимост № 2.6

Разработване или приемане на екологични информационни и комуникационни технологии (ИКТ) и цифрови решения, инструменти, оборудване и приложения, които дават възможност за намаляване на потреблението на енергия/емисиите на замърсители или допринасят за постигане на целите за смекчаване на изменението на климата.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

А) Екологизиране на сектора на ИКТ

А.1. Екологични центрове за електронно обработване на данни

Обработка на данни, хостинг и свързани с тях дейности, които отговарят на следните условия:

- i. чрез дейността са въведени всички съответни практики, посочени като очаквани практики в най-новата версия на Кодекса на ЕС за енергийна ефективност в центровете за данни¹⁴ или в документ CLC TR50600-9-1 на CEN-CENELEC „Data centre facilities and infrastructures, Part 99-1: Recommended practices for energy management“ („Съоръжения и инфраструктури на центровете за данни — част 99-1: Препоръчителни практики за енергийно управление“). Прилагането на тези практики се проверява от външен професионален сертифициращ орган и се одитира поне на всеки 3 години.
- ii. Когато очакваната практика не се смята за уместна поради физически, логистични, планови или други ограничения, се предоставя обяснение защо очакваната практика не е приложима или практична. Като преки заместители може да бъдат определени алтернативни най-добри практики от Кодекса на ЕС за енергийна ефективност в центровете за данни или други равностойни източници, ако те водят до подобни икономии на енергия.
- iii. Потенциалът за глобално затопляне (ПГЗ) на хладилните агенти, използвани в охладителната система на центъра за данни, не надвишава 675.

Б) ИКТ решения, свързани с устойчивостта:

Б.1) ИКТ решения за декарбонизирани енергийни мрежи, когато такива решения се използват за осигуряване на възможност за намаляване на емисиите на парникови газове или намаляване на потреблението на енергия с най-малко 30 %, като например:

¹⁴ 2021 Best Practice Guidelines for the EU Code of Conduct on Data Centre Energy Efficiency (Насоки за най-добри практики за 2021 г. за Кодекса на ЕС за енергийна ефективност в центровете за данни)| ЕЗР (europa.eu)

- 1) енергийно ефективни платформи за данни и потоци от данни;
- 2) енергийно ефективни суперкомпютри, енергийно ефективен изкуствен интелект и алгоритми за блокови вериги;
- 3) цифровизация на декарбонизираните мрежи;
- 4) енергийни решения за големи информационни масиви;
- 5) полупроводници;

Б.2) Интелигентни мрежи и свързани с тях ИКТ решения:

интелигентни технологии (вкл. „интернет на предметите“, изкуствен интелект (ИИ) за:

- 1) автоматизация на интелигентни мрежи;
- 2) гъвкаво разпределение на енергия;
- 3) интелигентно измерване;
- 4) софтуер за интелигентни мрежи в реално време;

КАК се извършва оценката за допустимост:

За трансакции с краен получател съгласно буква А):

- ✓ друга техническа документация;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

За трансакции с краен получател съгласно буква Б.1):

- ✓ друга техническа документация — външно сертифициране с минимално намаление на емисиите на парникови газове или икономии на енергия

И

- контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

За трансакции с краен получател съгласно буква Б.2):

- ✓ проверка от финансов посредник съгласно неговия процес на поемане на ангажимент въз основа на бизнес плана/плана за проекта на крайния получател;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за

трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;

- когато е приложимо, техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

3| Инвестиции за адаптиране към изменението на климата

3.1| Издръжливост спрямо изменението на климата

Критерии за допустимост № 3.1

Инвестиции, които позволяват по-висока издръжливост на дружеството или територията спрямо изменението на климата и свързани с климата явления/или намаляват климатичната уязвимост на селското стопанство.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

Инвестициите трябва да отговарят на стандартите на ЕС за опазване на околната среда, те не следва да бъдат блокирани в активи, които подкопават дългосрочните екологични цели, а природосъобразните решения следва да бъдат приоритет.

Тези инвестиции включват:

А) Инвестиции за намаляване на уязвимостта към климата в селското стопанство:

- i. устойчиви на суша/наводнения насаждения (съгласно националните/регионалните/местните/ градските стратегии и/или планове за адаптиране към изменението на климата) /нов сорт насаждения;
- ii. съхранение на реколтата;
- iii. мерки за прецизно земеделие, свързани с адаптирането към изменението на климата, включително цифрови решения или други приложения за мониторинг и прогнозиране на времето и хидроложките процеси;
- iv. технологии за напояване под налягане, използващи стационарни дъждовални напоителни системи, капкови или други високоефективни капкови системи¹⁵;
- v. регулиране на температурата за селскостопански животни;
- vi. използване на ферментационния продукт като местен източник на хранителни вещества и наторяване във връзка с производството на биогаз/биометан;
- vii. други инвестиции, свързани със значително повишаване на издръжливостта спрямо изменението на климата на селскостопанските дейности и практики, включително цифрови решения или други приложения;

¹⁵ Въвеждането на нови и/или разширяването на съществуващи напоителни системи отговаря(т) на условията за допустимост само ако бенефициерът може да докаже чрез съответната документация съответствие с националните правила/предишни разрешения относно водочерпенето на пресни повърхностни и подпочвени води/добро състояние на водните басейни.

- Б) Инвестиции в цифрови технологии, предназначени за повишаване на издръжливостта спрямо изменението на климата, като например цифрови решения за усъвършенстван мониторинг и прогнозиране на времето, комуникационни технологии за разпространение на информация, свързана с времето, и системи за ранно предупреждение;
- В) други инвестиции в научни изследвания и иновации, които повишават издръжливостта спрямо изменението на климата;
- Г) природосъобразни решения¹⁶ и основани на екосистемите мерки за управление, включително „зелена“ и „синя“ инфраструктура¹⁷, предотвратяване и контрол на наводненията (напр. изграждане/модернизиране на диги, разширяване и/или модернизиране на хидравлични структури за увеличаване на дебита на изпускане, управление на дъждовните води, дейности във връзка с готовността за бедствия, системи за ранно предупреждение, възстановяване на екосистемите, управление и намаляване на риска от природни бедствия и др.) и на ерозията;
- Д) специфични мерки, необходими за намаляване на уязвимостта към климата, както е установено в оценката на климатичния риск и както е определено в националните/регионалните/общинските стратегии и/или планове за адаптиране към изменението на климата, включително мерки, свързани с управлението на водите и със селското стопанство;
- Е) инвестиции, намаляващи ефекта от изменението на климата в градовете, и по-специално такива, които са свързани с топлинните острови в градовете (напр. зелени и хладни покриви, въвеждане на използването на материали с висока способност за отразяване на слънчевите лъчи и инфрачервеното излъчване върху фасади, покриви и настилки, външни засенчващи устройства, градски горски площи и др.);
- Ж) инвестиции в защита на помещенията и активите в природния капитал на крайния получател от въздействието на екстремни метеорологични явления, включително свързани с температурата (напр. вентилационно охлаждане), свързани с вятъра и водата (напр. пропусклива настилка, шлюзове, противозаливни клапани и капаци за вентилационни блокове);
- З) всякакви други инвестиции, които дават възможност за адаптиране към изменението на климата на други предприятия или субекти (включително

¹⁶ Природосъобразните решения се определят като „решения, които са вдъхновени от природата и се опират на нея и които са разходноэффективни, осигуряват едновременно екологични, социални и икономически ползи и спомагат за изграждането на издръжливост. Такива решения внасят повече и по-разнообразна природа и природни елементи и процеси в градовете, ландшафтите на сушата и в морето, посредством адаптирани на местно равнище, ресурсноэффективни и системни намеси“. Следователно природосъобразните решения са от полза за биологичното разнообразие и подкрепят предоставянето на различни екосистемни услуги.

¹⁷ Съгласно Стратегията на ЕС за екологосъобразната инфраструктура (COM(2013)249 final) екологосъобразната („зелената“) (и „синята“) инфраструктура (ЕИ) е „стратегически планирана мрежа на естествени и полуестествени райони и други елементи на околната среда, която е конструирана и се управлява така, че да осигурява най-разнообразни екосистемни услуги. Мрежата включва зелени площи (или „сини“ — ако става въпрос за водни екосистеми) и други физически елементи в сухоземни (включително крайбрежни) и морски райони. На сушата ЕИ се среща както в селски, така и в градски райони.“

производство, купуване, инсталиране, проектиране, насърчаване или създаване на условия за внедряване и изпълнение);

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ доклад с техническа документация в PDF формат (ако е наличен такъв); ИЛИ
- ✓ описание на инвестицията: за точки 3.1 А) i, и 3.1 Д) — да се включи посочване на национални/регионални/местни/ градски стратегии и/или планове за адаптиране към изменението на климата;

И

- ✓ за точка 3.1 А) iv — доказателство за разрешения/за съответствие с националното законодателство в областта на околната среда, включително, но без да е ограничено до следното:
 - документация на проекта за напояване, изготвена единствено от „инженери по хидроложко планиране“, упълномощени от националните органи; ИЛИ
 - сертификат от националните регулаторни органи по водите (които управляват правата върху водите във водните басейни) във връзка с наличието на вода за напояване, ИЛИ
 - разрешение за използване на водата, издадено за годишната експлоатация на напоителна система;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- когато е приложимо, доказателството за разрешения/за съответствие с националното законодателство в областта на околната среда трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата.

4| Инвестиции, свързани с прехода към кръгова икономика, предотвратяване на образуването и рециклиране на отпадъци

4.1| Устойчива употреба на пестициди

Критерии за допустимост № 4.1

- 1) Инвестиции, които допринасят за прехода към кръгова икономика, като позволяват намаляване на използването на първични суровини и/или по-засилена употреба на вторични материали в сравнение със съществуващата практика;
- 2) инвестиции в дейности, които са от ключово значение за нетни икономии на ресурси чрез дейности за рециклиране, повторно използване, ремонт, обновяване, преработване или промяна на предназначението;

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

4.1.1 Инвестиции, които допринасят за прехода към кръгова икономика, като позволяват намаляване на използването на първични суровини и/или по-засилена употреба на вторични материали в сравнение със съществуващата практика;

Проекти/инвестиции:

- i. които позволяват намаляване на използването на първични суровини с минимум 20 %, включително заместването на първични материали с вторични/рециклирани материали или с отпадъци, или с продукти от други промишлени процеси;
- ii. които позволяват по-засилено използване на вторични суровини, отпадъци или странични продукти от други промишлени процеси с минимум 20 % повече в сравнение с действащата практика, във всеки случай не под 20 % от общата употреба;
- iii. инвестиции в производството на продукт(и) с доказана висока възможност за рециклиране — рециклируемост на продукта над 80 %;
- iv. инвестиции в разработване и производство на материали на основата на биомаса, като минимум 80 % от материала подлежи на рециклиране или компостиране.

4.1.2. Инвестиции в дейности, които са от ключово значение за нетни икономии на ресурси чрез дейности за рециклиране, повторно използване, ремонт, обновяване, преработване или промяна на предназначението.

Проекти/инвестиции като например:

- i. обновяване, модернизиране и вторично производство на излезли от употреба или излишни продукти/движими вещи;
- ii. предприятия с основна дейност/инвестиращи в повторната употреба и ремонта на потребителски стоки (напр. облекло, мебели, велосипеди, домакински уреди);

КАК се извършва оценката за допустимост:

За трансакции с краен получател, които отговарят на критериите за допустимост в точка 4.1.1, оценката се основава на:

- ✓ друга техническа документация, като например: външна оценка/сертифициране, показващо i) намаляване на първичните суровини, ii) по-висока употреба на вторични суровини, отпадъци или странични продукти от други промишлени процеси, съобразени със съответните приложими прагове; iii) възможност за рециклиране на продукта над 80 % или iv) възможност за рециклиране или компостиране в размер на 80 % от продукта или по-висока за материали на основата на биомаса;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

За трансакции с краен получател, които отговарят на критериите за допустимост в точка 4.1.2, оценката се основава на:

- ✓ проверка от финансов посредник съгласно неговия процес на поемане на ангажимент, че:
 1. извършваната от крайния получател дейност или инвестицията, която подлежи на финансиране, е категоризирана в някой от следните сектори, определени с кодове по статистическата класификация на икономическите дейности в Европейския съюз — NACE:
 - i. G47.79 Продажба на дребно на стоки втора употреба в магазини;
 - ii. C33.1 Ремонт на метални изделия, машини и оборудване;
 - iii. S95.1 Ремонт на компютърна и комуникационна техника;
 - iv. S95.2 Поправка на лични и домакински стоки; ИЛИ
 2. извършваната от крайния получател дейност или инвестицията, която подлежи на финансиране, подпомага нетните икономии на ресурси чрез дейности за повторно използване, ремонт, обновяване, преработване, промяна на предназначението или рециклиране;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения.

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- когато е приложимо, техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

4.2| Намаляване, събиране, оползотворяване на отпадъци

Критерии за допустимост № 4.2

Инвестиции в разделно събиране на отпадъци, излишни продукти, части, материали и остатъци с цел да се позволят висококачествено рециклиране, повторна употреба и оползотворяване на отпадъците.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

Проекти/инвестиции:

- А) оборудване и транспортна и строителна инфраструктура, необходима за организиране на обратното приемане и обратния поток на продукти и материали към съответните съоръжения за ремонт, обновяване, вторично производство, рециклиране или демонтиране;
- Б) подвижно оборудване (кошчета, контейнери);
- В) превозни средства за събиране и транспортиране на отпадъци, позволяващи висококачествено събиране и управление на отпадъците, отговарящи най-малко на стандарт „ЕВРО V“;
- Г) оборудване за събиране и управление на отпадъци (включително разделно събиране или сортиране);
- Д) повторна употреба, ремонт, обновяване, промяна на предназначението и преработване на излезли от употреба или излишни продукти, движими вещи и техните компоненти, които в противен случай биха били изхвърлени;

Инвестициите, отнасящи се до обезвреждането, посочено в приложение I към Директива 2008/98¹⁸ (напр. депониране, постоянно съхранение, изгаряне), няма да бъдат подкрепяни.

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ проверка от финансов посредник съгласно неговия процес на поемане на ангажимент на това дали крайният получател извършва дейност или дали финансираната дейност е категоризирана в някой от следните сектори, определени с кодове по NACE:

- i. E38.1 Събиране на отпадъци, при което най-малко 50 % от отпадъците се рециклират;
- ii. E38.3.2 Рециклиране на сортирани отпадъци
- iii. G46.77 Търговия на едро с отпадъци и скрап

И

- ✓ друга техническа документация: когато е приложимо, за всяко изискване за праг ще се извършва проверка чрез техническа оценка/сертифициране, извършено от външен професионален сертифициращ орган;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

Ако инвестицията се отнася до оползотворяване на отпадъци или когато дадено дружество изхвърля свои собствени неопасни отпадъци на мястото на производство, финансовият посредник проверява дали крайният получател има разрешително или поне регистрация при съответните национални/регионални/местни органи (Забележка! не се допускат инвестиции в опасни отпадъци).

Ако инвестицията се отнася до събиране, транспортиране или използване на отпадъци от други оператори за стопанската дейност на дружеството, финансовият посредник проверява дали крайният получател има регистрация при съответните национални/регионални/местни органи.

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- когато е приложимо, техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;

¹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705>

- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

4.3| Модели за „продукти като услуга“, повторно използване и споделяне, които дават възможност за стратегии за кръгова икономика

Критерии за допустимост № 4.3

Модели за „продукти като услуга“, повторно използване и споделяне, основаващи се, наред с другото, на схеми за лизинг, плащане в зависимост от ползването, абонамент или връщане на депозит, които дават възможност за кръгова икономика.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

Тези критерии за допустимост се отнасят до бизнес модели като схеми за лизинг, плащане в зависимост от ползването и абонамент или депозитни системи за връщане, когато крайните получатели предоставят продукти или услуги, които дават възможност за кръгова икономика. Те включват:

- А) лизинг на продукти с кръгово проектиране (напр. повишена трайност, модулност, лесно разглобяване и ремонт);
- Б) разпоредби за връщане на продукт/актив в края на първия жизнен цикъл на лизинговия договор с последващо обновяване/ремонт, за да се даде възможност за преотдаване на лизинг за допълнителни лизингови периоди в „ново“ качество;
- В) инвестиции, които заместват или водят до значително намаляване на веществата, пораждащи безпокойство, в материали, продукти и активи.

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ проверка от финансов посредник съгласно неговия процес на поемане на ангажимент въз основа на дейността на крайния получател;
- И
- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

4.4| Екологични информационни и комуникационни технологии (ИКТ), позволяващи модел на стопанска дейност за кръгова икономика

Критерии за допустимост № 4.4

Разработване/внедряване на инструменти, приложения и услуги, позволяващи модел на стопанска дейност за кръгова икономика.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

- А) Инструменти в областта на ИКТ за прогнозно техническо обслужване и ремонт с преобладаващата цел за удължаване на живота на продуктите;
- Б) цифрови решения за проследимост на материалите в подкрепа на бъдещо рециклиране;
- В) цифрови инструменти и приложения за улесняване на обратната логистика (проследяване, обратно приемане на продукти за повторна употреба, ремонт или рециклиране), подобряване на кръговата ефективност на ресурсите и избягване на генерирането на отпадъци (напр. хранителни отпадъци в ресторанти, магазини);
- Г) виртуални пазари за вторични суровини или продукти втора употреба или ремонтирани/модернизирани продукти;
- Д) цифрови решения, които подпомагат създаването на нови системи за рециклиране;
- Е) цифрови инструменти и приложения за повишаване на осведомеността/обучение на потребителите и бизнеса относно прилагането и ползите от различните стратегии за кръгова икономика;
- Ж) консултантски услуги на дружества за стратегическо планиране, подготовка и осъществяване на преход към кръгова икономика;
- З) преход към енергийно ефективни мобилни и фиксирани далекосъобщителни услуги чрез приемане на принципите на кръговата икономика в телекомуникационното оборудване и електронните устройства за потребители (подобряване на дълготрайността, повторно използване, актуализиране, възможност за поправка, обновяване, рециклиране);

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ проверка от финансов посредник съгласно неговия процес на поемане на ангажимент въз основа на бизнес плана/плана за проекта на крайния получател;
- И
- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

5| Инвестиции, свързани с въздействието върху околната среда и устойчиво управление на природни ресурси

5.1| Водни ресурси

Критерии за допустимост № 5.1

Инвестиции в управлението и ефективността на водните ресурси и свързаните с тях технологии.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

ИНВЕСТИЦИИ В:

А) модернизиране на инфраструктурата, ако целта е подобряване на опазването, ефективността, повторното използване на водата и намаляване на нейното заустване:

- i. системи за икономии на вода и техните компоненти (вкл. технологии), които ще доведат до най-малко 10 % намаление на потреблението на вода;
- ii. инсталиране на нови модерни пестящи вода машини, съоръжения и фитинги за тръбопроводи (напр. напоителни машини, помпи, филтри, тръбопроводи, фитинги за тръбопроводи, системи за дистанционно управление, метеорологична станция, наземни сонди, водомери);
- iii. технология за пречистване на вода за повторното ѝ използване;
- iv. прилагане на мерки, произтичащи от спазването на схема за сертифициране, като например: Европейски стандарт за управление на водите (EWS), <http://www.ewp.eu/ews-standard>, Програма за сертифициране на устойчивостта <https://www.wqa.org/Sustainability>
- v. ефективност на водоползването на сградите;
- vi. технологии за икономия на вода (интелигентни водомери, технологии за контрол на налягането);
- vii. измерване и наблюдение на водния поток и ниво и наблюдение на качеството на водите;
- viii. подобряване и цифровизация на мрежите за мониторинг на водите;

Б) намаляване на повърхностния отток, увеличаване на просмукването и мерки за задържане:

- i. събиране на повърхностни отточни води за по-късна употреба;
- ii. мерки за контрол на оттичането с цел подобряване на инфилтрацията;
- iii. инвестиции за повишаване на инфилтрацията на дъждовна вода;
- iv. отводнителни системи, комбинация от отводняване и задържане на вода;

- v. подобряване на управлението на речни басейни;
- vi. съхранение (включително изолация) и събиране на вода (напр. проектиране и изграждане на резервоар за задържане и съхранение на дъждовна вода и на натрупаните вътрешни води, попадащи в района);
- vii. преминаване от комбинирани към отделни канализационни системи/системи за валежни води,

В) Подкрепа за по-прецизно управление на напояването, което води до ефективност и икономия на вода:

- напояване, което води до икономия на вода с поне 10-процентно намаление в използването на вода;
- прецизни технологии за напояване (напр. напояване с променлива скорост, микронапояване, комбинация с наторяване с течен тор);
- развитие и реконструкция на напоителна инфраструктура и свързаните с нея конструкции;

ЗАБЕЛЕЖКА: Въвеждането на нови и/или разширяването на съществуващи напоителни системи отговарят на условията за допустимост само ако бенефициерът може да докаже, чрез съответната документация, съответствие с националните правила/предишни разрешения относно водочерпенето на пресни повърхностни и подпочвени води/добро състояние на водните басейни.

Г) Приложения и решения в областта на ИКТ, които са посветени на:

- i. хидроложко моделиране и прогнозиране;
- ii. интелигентно управление на водите, включително усъвършенствани технологии за измерване и мониторинг;
- iii. засилване на ефективността, опазването и икономите на вода или подобряване на качеството на водата;

КАК се извършва оценката за допустимост:

Приложима за:	Вид проверка:
А)	✓ Описание на инвестицията и, когато е приложимо: ✓ друга техническа документация, като например: ➤ за 5.1.A.i, външна сертификация/техническа документация за доказване на подобрението в ефективността/потреблението на вода, ИЛИ ➤ за 5.1.A.iv, доказателство за съответствие със съответната схема за сертифициране, ИЛИ ➤ техническа документация от доставчици, монтажници и други, според приложимото;

	И ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;
Б)	✓ описание на инвестицията; И ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;
В)	✓ описание на инвестицията; И ✓ доказателство за разрешения/за съответствие с националното законодателство в областта на околната среда, включително, но без да е ограничено до следното: i. документация на проекта за напояване, изготвена единствено от „инженери по хидроложко планиране“, упълномощени от националните органи; ИЛИ ii. сертификат от националните регулаторни органи по водите (които управляват правата върху водите във водните басейни) във връзка с наличието на вода за напояване; ИЛИ iii. разрешение за използване на водата, издадено за годишната експлоатация на напоителна система; И ✓ друга техническа документация, предварително външно сертифициране за напояване, което води до икономия на вода с поне 10 %-тно намаление в използването на вода; И ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;
Г)	✓ Проверка от финансов посредник съгласно неговия процес на поемане на ангажимент въз основа на бизнес плана/плана за проекта на крайния получател; И ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;
КОГА следва да се извърши оценката:	
- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател; - когато е приложимо, техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;	

- когато е приложимо, доказателството за разрешения/за съответствие с националното законодателство в областта на околната среда трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

5.2| Предотвратяване и контрол на замърсяването

Критерии за допустимост № 5.2

Инвестиции в намаляване, контрол и предотвратяване на емисиите на замърсители във въздуха и намаляване на шума.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

Инвестиции в технологии за по-чисто производство или технологии, прилагани в крайните точки на тръбопроводните мрежи за намаляване на емисиите, включително производство на основни продукти, ключови компоненти и нови технологии, които намаляват емисиите на замърсители във въздуха, както и инвестиции в намаляване на шума.

Те включват:

- А) инвестиции в оборудване, което значително ще намали замърсяването на въздуха (с ПЧ 2,5, ПЧ 10, NH₃ (амоняк), CH₄ (метан), като напр.: котли, системи за пречистване на отработени газове, мултиклонови прахоуловители, съхранение на оборски тор;
- Б) решения, прилагани в крайните точки на тръбопроводните мрежи, за намаляване на емисиите на прахови частици във въздуха, като например филтри;
- В) техники с ниски емисии за включване на оборски тор в почвата и азотни неорганични торове — мярката с най-голям потенциал за намаляване на емисиите на NH₃;
- Г) инвестиции за намаляване на промишления шум, като например: акустични заграждения (машинни предпазители), акрилно стъкло, шумозащитни бариери;
- Д) във въздухоплаването — централизираны площадки за отстраняване на леда, за да се избегне замърсяване на подпочвените води;

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ описание на инвестицията;
- И
- ✓ друга техническа документация съгласно приложимото;
- И
- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;

- когато е приложимо, техническата документация трябва да бъде на разположение преди изплащането на средствата;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

За избягване на съмнение един и същ документ може да се използва за доказване както на техническата документация, така и на контрола върху използването на средствата, когато този документ съдържа необходимата информация.

6| Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие и екосистемите — природосъобразни решения

Критерии за допустимост № 6.1

Инвестиции в природосъобразни решения или финансиране на предприятия, които осъществяват дейност в сектори, предоставящи природосъобразни решения.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

- А) Инвестиции в природосъобразни решения или крайни получатели, които осъществяват дейност в сектори, предоставящи природосъобразни решения**
- Б) Инвестиции или предприятия, които осъществяват дейност или предоставят услуги за:**
- Възстановяване и управление на ландшафти/зелени площи. Това действие включва опазване, възстановяване и ефективно управление на сухоземни или морски зони с висока екологична стойността, като например защитените зони по „Натура 2000“, защитени територии (напр. национални паркове, природни резервати, екологични територии, ландшафтни паркове, възстановяване на влажни зони или на зони с морска трева), защита на видове от интерес за ЕС, местообитания на опрашители, функционални зони (напр. екологични коридори) и територии, защитени в рамките на Рамковата директива за водите и на Рамковата директива за морските води;
 - екологични сгради: зелени покриви с растяща зеленина, фасади, живи зелени вътрешни/външни стени с растяща зеленина;
 - устойчиви биоматериали за строителството (напр. дървена дограма) или за консервирането на храни (напр. ядивни покрития);
 - устойчив туризъм и природосъобразни решения за здравето и благосъстоянието, решения, които подобряват екологичните показатели или намаляват въздействието върху околната среда, включително агротуризм, екотуризм и природосъобразен или горски туризъм,

както и проекти, които насърчават опазването на природното и културното наследство и ландшафта;

- v. консултантски услуги като проектиране и планиране на екологизирането на градските райони, ландшафтна архитектура, управление на водите;
- vi. ИКТ решения, които имат за цел да допринесат за защитата и опазването на биологичното разнообразие, екосистемите и предоставяните от тях услуги, като например:
 - технологии за наблюдение и сензорни технологии;
 - анализ и обработка на данните;
 - оценка и вземане на решения, комуникация и работа в мрежа;
 - информация за биологичното разнообразие и образование.

КАК се потвърждава допустимостта:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ описание на инвестицията;
- И
- ✓ лична декларация от крайния получател, в която се посочва, че целта на трансакцията или на основната му дейност допринася за защитата, опазването и/или възстановяването на биологичното разнообразие и екосистемите;
- И
- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

За инвестиции, свързани с възстановяване на замърсена/заразена площадка, финансовият посредник изисква от крайния получател лична декларация, че доколкото му е известно, инвестицията не се отнася до възстановяване на площадка, където е имало замърсяване¹⁹/заразяване/екологични щети²⁰ след 21 април 2007 г., или ако случаят е такъв — тогава лична декларация, че крайният получател не е „операторът“ (физическо или юридическо, частно или публично лице), който е ръководил или контролирал професионалната дейност, довела до замърсяването/заразяването/екологичните щети.

¹⁹ „замърсяване“ означава всяко пряко или косвено постъпване във въздуха, водите или земята в резултат от човешка дейност на вещества, вибрации, топлинни лъчения, шум или миризми, които могат да окажат вредно въздействие върху човешкото здраве или качеството на околната среда, да предизвикат увреждане на материалните блага, да ограничат или предотвратят възможностите за използване на полезните качества на околната среда и останалите нейни законосъобразни ползвания (източник: Директива 2010/75/EC <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:32010L0075&qid=1399014331474>).

²⁰ Вж. член 2 от Директивата относно екологичната отговорност.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A32004L0035&qid=1635414914261>

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата.

7| Селскостопански и горскостопански дейности

7.1| Устойчиви гори и други инвестиции за смекчаване на изменението на климата

Критерии за допустимост № 7.1

Инвестиции в ново залесяване, повторно залесяване, рехабилитация/възстановяване на горите, включително в свързаното оборудване, както и устойчиво управление на горите (УУГ).

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

Инвестициите включват:

- А) Инвестиции в ново залесяване и/или повторно залесяване²¹, като разсадници, градски или крайпътни мини-гори, зелена „инфраструктура“ с цел защита срещу ерозия на почвата и/или мерки за предотвратяване и смекчаване на последиците от проливни дъждове, включително разходи за подготовка на горски площи за засаждане;
- Б) инвестиции в защита и/или възстановяване/рехабилитация на горите²¹ и внедряване на практики за устойчиво управление на горите (УУГ), включително резитба и грижи, мерки за предотвратяване на пожари и борба с пожари, защита от вредители и/или диви животни и др.;
- В) инвестиции в оборудване и технологии в подкрепа на УУГ, както и усилия за повторно залесяване или ново залесяване, напр. безпилотни летателни апарати за ранно откриване на пожари или за засяване (т.е. изстрелване на семенни шушулки);

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ описание на инвестицията, включително документация за съответствие с определението за устойчиво управление на горите, установено в общоевропейската рамка на Forest Europe ;
- И
- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

²¹ Използването на неместни местообитания и видове следва да бъде изключено, освен ако това не е оправдано от екосистемните и климатичните условия.

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

7.2| Устойчиви и органични селскостопански или аквакултурни практики

Критерии за допустимост № 7.2

Инвестиции в ново или съществуващо i) сертифицирано биологично производство и/или ii) устойчиво селско стопанство, когато тези инвестиции не водят до преобразуване, фрагментиране или интензифициране на използването на природни местообитания (особено на райони с висока степен на биологичното разнообразие).

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

Инвестиции в ново или съществуващо:

И) сертифицирано биологично производство;

в субекти, преминаващи към биологични селскостопански практики, и в сертифицирани стопански субекти, развиващи биологични селскостопански практики (включително производители на селскостопански продукти и аквакултури, преработватели, доставчици на услуги за съхранение, кланици, търговци на дребно, и т.н., както е определено в Регламент (ЕС) 2018/848); ИЛИ

(II) устойчиви селскостопански практики;

инвестициите включват селскостопански практики от списъка на селскостопанските практики, които отговарят на условията за допустимост за подпомагане по екосхемите, посочен в приложение I²², включително (но не само):

- практики за управление на вредителите — включително буферни ивици без пестициди, устойчиви на вредители култури, механичен контрол на плевелите и др.;

²² Онлайн версията на „Списъка на потенциални селскостопански практики, които могат да бъдат подпомагани чрез екосхеми“, беше преустановена. От 18 април 2024 г. списъкът е включен в приложение I към настоящия документ за случаите на употреба.

- агроекологични практики, като сеитбооборот, минимална обработка на почвата, сеитба върху остатъци и практики, включващи смесени култури/смесено отглеждане на няколко култури;
- прецизно земеделие, включително план за управление на хранителните вещества, свеждане до минимум на отделянето на хранителни вещества, оптимално рН за усвояване на хранителните вещества, кръгово земеделие, прецизно отглеждане на насажденията с цел намаляване на използваните ресурси (напр. торове, вода, продукти за растителна защита), подобряване на ефективността на напояването;
- нетрадиционни насаждения, включително, наред с другото, водорасли, протеини от насекоми, използвани за хранене на риба и животни, и т.н.;
- практики и технологии за намаляване на емисиите при управлението на селскостопанските животни и оборския тор, като фуражни добавки, прецизно хранване на животните, покриване на местата за съхранение на оборски тор, обработка на оборския тор и възстановяване на хранителни вещества от оборски тор.

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава:

В случай на раздел I) на сертифицирано органично производство:

- ✓ доказателство за сертифициране за биологично земеделие (преобразуване или поддържане, според случая) на метода на производство:
 - сертификатът да е публично достъпен в *Системата за сертифицирани стопански субекти, развиващи биологични селскостопански практики — TRACES*, или ако не е наличен в *TRACES* — в съответната национална база данни (до края на 2024 г.);

И

- ✓ поето задължение от крайния получател, че инвестицията няма да доведе до преобразуване, раздробяване или интензифициране на използването на естествените местообитания;

И

- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

В случай на раздел II) на устойчиви селскостопански практики:

- ✓ бизнес план за прилагане на нови мерки, разширяване на устойчивото производство, които са в обхвата на селскостопанските практики, посочени в документа на Комисията относно екосхемите; ИЛИ
- ✓ доказателство, че крайният получател е получил подпомагане за устойчиви селскостопански дейности от съответния национален орган (в съответствие с член 70 от Регламент (ЕС) 2021/2115, ако е приложимо;

- И
- ✓ поето задължение от крайния получател, че инвестицията няма да доведе до преобразуване, раздробяване или интензифициране на използването на естествените местообитания;
- И
- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

Инвестициите в съществуващи животновъдни дейности (включително във връзка със селскостопански животни и аквакултури) са разрешени, при условие че тези инвестиции не водят до разширяване на дейностите по отношение на селскостопанските животни.

КОГА следва да се извърши оценката:

Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;

документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата.

8| Критерии за достъпност

Критерии за допустимост № 8.1

Инвестиции за подобряване на достъпността на услуги, продукти и инфраструктури и за разработване на помощни технологии, както и за превръщане на организацията и нейните помещения в достъпни за клиенти и служители с увреждания и/или с функционални нарушения.

КАКВО отговаря на условията за допустимост:

Инвестициите включват:

- А) въвеждане или подобряване на функциите за достъпност на основните технологии и продукти като компютри, операционни системи, превозни средства, домакински уреди, телефони и/или услуги, включително онлайн услуги или уеб съдържание и инфраструктури;
- Б) инвестиции на МСП/малки дружества със средна капитализация, които предоставят услуги за достъпност (включително консултантски услуги), за да направят достъпни продуктите и услугите, които поставят препятствия, усложняващи тяхното използване или потребление от хора с увреждания и/или с функционални нарушения;
- В) разработване и внедряване на помощни технологии, включително на технологии, основани на роботиката (напр. асансьори за инвалидни колички, адаптирани автомобили, стелажи, рампи, сензори и светлинно насочване, тактилни устройства, звук, знаци и др.) или изкуствен интелект, или други нови технологии;
- Г) подобряване на достъпността на съоръженията на МСП/малките дружества със средна капитализация, включително на сгради и цифрови инструменти, както и на уебсайтове и мобилни приложения за служителите (т.е. адаптиране на работните места) и за клиентите с увреждания и/или с физически или умствени нарушения и увреждания;

КАК се извършва оценката за допустимост:

Оценката за допустимост на трансакцията с крайния получател се основава на:

- ✓ описание на инвестицията;
- И
- ✓ контрол върху използването на финансовите средства заедно с правни споразумения;

КОГА следва да се извърши оценката:

- Целта на трансакцията с краен получател и на свързаните с нея правни споразумения се отразява към датата на подписването в споразумението за трансакцията с крайния получател, подписано между посредника и крайния получател;
- документите, доказващи контрола върху използването на финансовите средства, трябва да са представени преди изплащането на средствата;

Допълнение I — Списък с награди за чиста технология или „зелена“ технология

1. ДЪРЖАВА	2. ИМЕ НА НАГРАДАТА	3. УЕБСАЙТ С НАГРАДАТА	4. ПОДКАТЕГОРИИ, КОИТО ОТГОВАРЯТ НА УСЛОВИЯТА ЗА ДОПУСТИМОСТ	5. НАГРАЖДАВАЩА ОРГАНИЗАЦИЯ
Австрия	Австрийска държавна награда — Чисти технологии — Австрия (5 награди)	<u>Чисти технологии — Австрия</u>	Околна среда, Климат и енергетика, Научни изследвания и иновации, Специална награда — 2018 г., Ефективност на ресурсите	Федерално министерство по въпросите на климата, околната среда, енергетиката, мобилността, иновациите и технологиите (BMK)
Белгия	Белгийски бизнес награди за околна среда (BBAE) (4 награди)	<u>BBAE</u>	Управление, Продукт и услуги, Процеси, Стопанска дейност и биологично разнообразие	Федерация на белгийските предприятия
Белгия	Най-добър белгийски доклад относно устойчивостта	<u>Доклади относно устойчивостта</u>	„Доклад относно устойчивостта с най-добро въздействие“ за категория, „Най-добър първи	Белгийски институт на регистрираните одитори (IBR-IRE)

	(2 награди)		доклад относно устойчивостта“ между различни категории	
България	„Награда за отговорен бизнес“; (1 награда)	<u>Награда за отговорен бизнес</u>	„Инвеститор в околната среда“	Български форум на бизнес лидерите
България	„Иновативно предприятие на годината“ — „Награда за „зелена“ иновация“ (1 награда)	<u>„Иновативно предприятие на годината“</u>	„Зелена“ иновация	Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ (Фондация „ПИК“)
България	Награда за устойчиви инвестиции — „Инвеститор на годината“ (1 награда)	<u>„Инвеститор на годината“</u>	„Зелена“ инвестиция на годината“	Българска агенция за инвестиции
Хърватия	Награди на Хърватския индекс за устойчивост (1 награда)	<u>Награди на Хърватския индекс за устойчивост</u>	Околна среда,	HR PSOR — Хърватски бизнес съвет за устойчиво развитие
Кипър	КСО КИПЪР — Добри практики за корпоративна социална отговорност	<u>КСО Кипър</u>	Устойчивост	Кипърска мрежа за корпоративна социална отговорност (КСО Кипър), в сътрудничество с публичен орган

	(КСО) и награди за устойчивост [на гръцки език: Βραβεία Καλών Πρακτικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και Βιωσιμότητας CSR Cyprus] (1 награда)			
Чешка република	Чешки награди за цели за устойчиво развитие (ЦУР) (3 награди)	<u>Чешки награди за ЦУР</u>	Иновации, технологии и енергия Кръгова икономика Изменение на климата	Асоциация за социална отговорност, в сътрудничество с Министерството
Дания	Награда за технологии за ЦУР на Дания (4 награди)	<u>Награда за технологии за ЦУР на Дания</u>	Кръгова икономика, устойчиви градове, храни и агротехнологии, енергия	Sustainary
Естония, Латвия, Литва	Балтийска награда за устойчивост (3 награди)	<u>Балтийска награда за устойчивост</u>	Двигател на въздействие, иновации и промени (във връзка с устойчивостта)	Организирана от Helve (частно дружество), с различни партньори
Финландия, Норвегия, Дания,	Награда за околна среда на Северния съвет	<u>Награда за околна среда</u>	На различна тема всяка година (най-скорошната тема: устойчива продоволствена система)	Северен съвет на министрите и Северния съвет

Исландия, Швеция	(1 награда)			
Франция	Награди за предприятия и околна среда (2 награди)	<u>Награди за предприятия и околна среда</u>	Кръгова икономика, Биологично разнообразие и предприятия	Министерство на екологичния преход, в сътрудничество с BPI France, Конфедерацията на малките и средните предприятия (CPME) и Actu environnement.
Германия	Германска награда за екопроектиране (3 награди)	<u>Германска награда за екопроектиране</u>	Продукт, услуга, концепция	Федералното министерство на околната среда, Германската агенция по околна среда, Международния център по дизайн — Берлин.
Германия	Германска награда за устойчивост (3 награди)	<u>DNP</u>	Награда за дизайн, предприятие, икономика от следващо поколение	Панел от частни дружества и други партньори
Германия	Deutscher Umweltpreis (Германска екологична награда) (1 награда)	<u>Германска екологична награда</u>	Устойчивост	Германска фондация за околната среда (DBU)
Гърция	Награда за устойчивост „Bravo“ (1 награда)	<u>„Bravo“</u>	Околна среда	Фондация „QualityNet“
Гърция	Екологични награди (2 награди)	<u>Екологични награди</u>	Устойчивост на ресурсите, устойчиви дейности	Boussias communication, IEA, academia

Исландия	Бизнес награда за околна среда (1 награда)	<u>Бизнес награда за околна среда</u>	Екологично дружество на годината	Конфедерация на исландските предприятия (SA) и членуващите в нея асоциации
Ирландия	Награда за стопанско въздействие върху устойчивостта (2 награди)	<u>Награда за стопанско въздействие върху устойчивостта</u>	— Малки и средни предприятия — Примерни енергийни характеристики; Енергийни характеристики на сгради;	Търговска камара на Ирландия
Ирландия	Екологични награди — за екологично предприятие и за устойчивост (2 награди)	<u>Екологични награди — за екологично предприятие и за устойчивост</u>	Екологична средна организация на годината Малка екологична организация на годината	Спонсориран от частни дружества и публични институции
Ирландия	Награда за устойчива енергия (2 награди)	<u>Награди за устойчива енергия</u>	Енергия от възобновяеми източници Иновативно внедряване на енергия от възобновяеми източници	Орган по устойчива енергия на Ирландия
Ирландия	Национална награда за малко предприятие на Асоциацията на малките дружества (1 награда)	<u>Национална награда за малко предприятие на Асоциацията на малките дружества</u>	Устойчивост	Асоциация на малките дружества (Small Firms Association (SFA))

Ирландия	Национални награди за предприемачество (1 награда)	<u>Национални награди за предприемачество</u>	Устойчивост	Местни служби по предприемачество (LEO) на Министерството на предприемачеството, търговията и заетостта — Ирландско правителство
Италия	Premio Sviluppo Sostenibile (2 награди)	<u>premiosvilupposostenibile</u>	Кръгова икономика Енергия от възобновяеми източници	Fondazione Sviluppo Sostenibile.
Италия	Premio Impresa Ambiente (5 награди)	<u>Premio Impresa Ambiente IX edizione per imprese sostenibili</u>	По-добро управление за устойчиво развитие Най-добър продукт или услуга за устойчиво развитие Най-добър процес/технология за устойчиво развитие По-добро международно сътрудничество за устойчиво развитие Най-добър предприемачески принос към биоразнообразието	Търговска камара (Венеция), съвместно с UnionCamere и Министерството по екологичния преход
Италия	Premio all'Innovazione Amica dell'Ambiente (6 награди)	<u>Premio all'Innovazione Amica dell'Ambiente 2021 • Legambiente.</u>	Селско стопанство, устойчива мобилност, цифрова, „зелена“ и кръгова икономика, екопроектиране, енергиен преход	Legambiente
Латвия	Състезание за екологична сграда (2 награди)	<u>Състезание за екологична сграда</u>	Устойчивост на сградите и енергийна ефективност	Министерство на икономиката, Министерство по опазването на околната среда и регионалното развитие и списание „Būvīnženieris“

Литва	Национална награда за отговорен бизнес (1 награда)	<u>Национална награда за отговорен бизнес</u>	Екологосъобразно дружество на годината	Министерство на социалното осигуряване и труда
Люксембург	Награди за околна среда от FEDIL (3 награди)	<u>Екологични награди</u>	Чисти технологии, Екологични продукти, Управление на околната среда	FEDIL
Малта	Награда за интелигентна и устойчива стопанска дейност (1 награда)	<u>Награда за устойчиво предприятие</u>	Екологична устойчивост	Министерство на икономиката
Нидерландия	Награда за енергия на EZK (2 награди)	<u>Награда за енергия на EZK</u>	Икономия на енергия, устойчиво производство на енергия и/или използване на топлина от възобновяеми източници	Министерство на икономиката и климата (EZK)
Нидерландия	Нидерландска награда за устойчиво строителство (3 награди)	<u>Награда за устойчиво строителство</u>	Най-устойчив проект Най-устойчива организация Награда на публиката за устойчиво строителство	Фондация за награди за устойчиво строителство, в сътрудничество с abcnova, W/E advisors, FSC Nederland and Duurzaam Gebouwd.
Нидерландия	Награда „Koning Willem I“ (1 награда)	<u>Награда „Koning Willem I“</u>	Устойчиво предприемачество	Фондация „Крал Вилхелм I“

Норвегия	Схема за екологична технология	<u>Безвъзмездни средства за екологична технология</u>	Разработване и демонстрация на иновативни продукти или процеси, които решават екологичен проблем	„Иновации — Норвегия“ — Норвежко правителство
Дания, Финландия, Норвегия и Швеция	Награди за устойчиви технологии (1 награда от всяка Северна държава и 1 обща награда от всички Северни държави)	<u>Награди за устойчиви технологии</u>	Устойчива технология	Capgemini
Португалия	Premio Nacional de Sustentabilidade (3 награди)	<u>Premio Nacional de Sustentabilidade</u>	Екологични: Запазване на природния капитал, декарбонизация, кръгова икономика.	от Negocios, Deloitte и правителството
Румъния	Награда на Съвета за екологично строителство на Румъния (4 награди)	<u>Награда на Съвета за екологично строителство на Румъния</u>	Екологичен проект на годината — Малко устойчиво дружество на годината Екологичен продукт — Иновация на годината Доставчик на екологични услуги на годината	Съвет за екологично строителство на Румъния
Словакия	Via Bona Slovakia (2 награди)	<u>Via Bona Slovakia</u>	Отговорно малко/средно предприятие „Зелено“ дружество	Фондация „Pontis“

Испания	Premio Europeos de Medio Ambiente a la Empresa (5 награди)	<u>Premios Europeos de Medio Ambiente a la Empresa</u>	Управление Продукти и услуги Процес Международно стопанско сътрудничество Дружество и биологично разнообразие	Fundacion Biodiversidad
---------	---	--	---	-------------------------

Приложение I — Списък на потенциални селскостопанските практики, които могат да бъдат подпомагани чрез екосхеми

Списък на потенциални СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПРАКТИКИ, които могат да бъдат подпомагани чрез ЕКОСХЕМИ

януари 2021 г.
#Европейски зелен пакт

Общата селскостопанска политика (ОСП) е от основно значение за управлението на прехода към устойчива продоволствена система и за увеличаването на усилията на европейските земеделски стопани да допринасят за постигането на целите на ЕС в областта на климата и да опазват околната среда. Екосхемите са нов инструмент по ОСП за подпомагане на този преход. Държавите членки определят екосхеми в своите стратегически планове по ОСП. Комисията ги оценява и одобрява като ключови инструменти на ОСП за постигане на целите на Зеления пакт.

Настоящият документ допринася за дебата, повишава прозрачността на процеса и дава възможност на земеделските стопани, администрациите, учените, заинтересованите страни и обществеността да обсъждат екосхемите. Този списък е изготвен след задълбочено обсъждане с експерти.

Селскостопанските практики, които могат да бъдат подпомагани чрез **екосхеми**, трябва да отговарят на следните условия:

- следва да обхващат дейности, свързани с климата, околната среда, хуманното отношение към животните и резистентността към антимикробни средства;
- трябва да се определят въз основа на нуждите и приоритетите, установени на национално/регионално равнище;
- равнището им на амбиция трябва да надхвърля изискванията и задълженията, установени съгласно базовите параметри (включително предварителните условия);
- трябва да допринасят за постигането на целите на Зеления пакт на ЕС.

ЦЕЛИ НА **ЗЕЛЕНИЯ ПАКТ НА ЕС**

- Намаляване с 50 % на общата употреба на **химически пестициди** и свързания с тях риск и намаляване с 50 % на употребата на по-опасни **пестициди** до 2030 г.
- Използване на поне 25 % от земеделската земя на ЕС за **биологично земеделие** и значително увеличаване на **биологичните аквакултури** до 2030 г.
- Намаляване с 50 % на продажбите на **антимикробни средства** за селскостопански животни и за аквакултури до 2030 г.
- Понижаване на загубите на **хранителни вещества** с поне 50 %, без да се влошава плодородието на почвите — това ще доведе до намаляване с поне 20 % на употребата на **торове** до 2030 г.
- Обратно преобразуване на най-малко 10 % от земеделските площи **в зони с високо разнообразие на характеристиките на ландшафта** до 2030 г.

Със стратегическите планове по ОСП ще се прилагат на практика по-строги предварителни условия, екосхеми, консултантски услуги в областта на селското стопанство, както и агроекологични и климатични мерки и инвестиции за постигане на целите на Зеления пакт, по-специално на онези, които произтичат от стратегията „От фермата до трапезата“ и от Стратегията за биологичното разнообразие за 2030 г., и на специфичните цели на ОСП в областта на климата и околната среда.

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА ОСП

(ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА, ГРИЖА ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА, ЛАНДШАФТИ)

- **СЦ 4:** Допринасяне за смекчаване на изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчивата енергия
- **СЦ 5:** Насърчаване на устойчиво развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух
- **СЦ 6:** Допринасяне за защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта
- **СЦ 9:** Подобряване на хуманното отношение към животните и борба с резистентността към антимикробни средства

ДЕЙСТВИЯ В ОБЛАСТТА НА ОКОЛНАТА СРЕДА, КЛИМАТА И ХУМАННОТО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ В РАМКИТЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ПЛАНОВЕ ПО ОСП

- а.** **Смекчаване на изменението на климата**, включително намаляване на емисиите на парникови газове от селскостопанските практики, както и запазване на съществуващите въглеродни депа и подобряване на улавянето на въглерод
- б.** **Адаптиране към изменението на климата**, включително действия за повишаване на устойчивостта на системите за производство на храни и подобряване на животинското и растителното разнообразие с цел по-голяма устойчивост по отношение на болестите и изменението на климата
- в.** **Опазване или подобряване на качеството на водите** и намаляване на натиска върху водните ресурси
- г.** **Предотвратяване на увреждането на почвите**, възстановяване на почвите, подобряване на почвеното плодородие и на управлението на хранителните вещества
- д.** **Опазване на биологичното разнообразие**, съхранение или възстановяване на местообитания или видове, включително запазване и създаване на характеристики на ландшафта или на непроизводствени площи
- е.** **Действия за устойчиво и по-ограничено използване на пестициди**, и по-специално на тези, които представляват риск за човешкото здраве или околната среда
- ж.** **Действия за подобряване на хуманното отношение към животните** или за борба с резистентността към антимикробни средства

ПРИМЕРИ ЗА СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПРАКТИКИ

1. ПРАКТИКИ, ОПРЕДЕЛЕНИ В ИНСТРУМЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА НА ЕС:

- **Практики за биологично земеделие**, както са определени в Регламент (ЕС) 2018/848 (б, в, г, е, ж)
 - Преминаване към биологично земеделие (б, в, г, е, ж)
 - Поддържане на биологично земеделие (б, в, г, е, ж)
- **Практики за интегрирано управление на вредителите**, както са определени в Директивата относно устойчивата употреба на пестициди (б, в, г, д, е). Те включват:
 - Буферни ивици, в които се прилагат с практики за управление на вредителите и не се използват пестициди (в, д, е)
 - Механичен контрол на плевелите (в, д, е)
 - Засилено използване на издръжливи, устойчиви на вредители сортове и видове (б)
 - Оставяне под угар на земя с видов състав за целите на биологичното разнообразие (в, д, е)

2. ДРУГИ ПРАКТИКИ:

- **Агроекологията** включва
 - Сеитбооборот с бобови култури (а, б, г, е)
 - Смесени култури – смесено отглеждане на няколко култури (б, г, д, е)
 - Покривни култури между редове дървета в трайни насаждения – овощни градини, лозя, маслинови дървета – над предварителните условия (а, в, г, д, е)
 - Зимна почвена покривка и междинни култури над предварителните условия (а, б, в, г)
 - Пасищно животновъдство с нисък интензитет (а, в, г, ж)
 - Използване на култури/растителни сортове, които са по-устойчиви на изменението на климата (б, в, д, е)
 - Смесени видове/разнообразни постоянно затревени площи за целите на биологичното разнообразие (опрашване, птици, храна за дивеч) (в, г, д, е)
 - Подобряване на отглеждането на ориз с цел намаляване на емисиите на метан (напр. редуване на влажни и сухи условия при отглеждането) (а)
 - Практики и стандарти, определени съгласно правилата за биологичното земеделие (б, в, г, е)
- **Планове за животновъдство и хуманно отношение към животните**, включително
 - Планове за хранене: пригодност и достъп до фуражи и вода, анализи на качеството на фуражите и водата (напр. микотоксини), оптимизирани стратегии за фуражите (ж)
 - Благоприятни условия на отглеждане: по-голямо осигурено пространство на животно, по-добри подови настилки (напр. ежедневно осигуряване на постелка от слама), свободни системи, осигуряване на обогатена среда (напр. места за ровене за свине или за кацане на птици, материали за изграждане на гнезда и др.), засенчване/пръскачки/вентилация за справяне с топлинния стрес (б, ж)
 - Практики и стандарти, определени съгласно правилата за биологично земеделие (ж)

- Практики, с които се увеличават издръжливостта, плодовитостта, приспособимостта и продължителността на живота на животните, например продължителността на живота на млечните крави; развъждане на животни с пониски емисии, насърчаване на генетично разнообразие и устойчивост (а, б, ж)
- Планове за превенция и контрол във връзка с опазването на здравето на животните: общ план за намаляване на риска от инфекции, за чието лечение са необходими антимикробни средства, който план следва да обхваща всички съответни животновъдни практики, например пространство, предотвратяващо пропълзването между два пояса за отглеждане, ваксинация и лечение, подобряване на биологичната сигурност, използване на фуражни добавки и др. ж)
- Осигуряване на достъп до пасища и увеличаване на периода на паша за тревопасните животни (а, б, ж)
- Осигуряване и управление на редовен достъп до открити пространства (ж)
- **Агроекологията** включва
 - Създаване и поддържане на характеристики на ландшафта над предварителните условия (а, в, г, д)
 - План за управление и кастрене във връзка с характеристиките на ландшафта (д, е)
 - Създаване и поддържане на горско-пасищни системи с голямо биологично разнообразие
- **Земеделие с висока природна стойност (ВПС)**, включително
 - Оставяне под угар на земя с видов състав за целите на биологичното разнообразие (опрашване, птици, храна за дивеч и т.н.) (в, д, е)
 - Извеждане на паша в открити пространства и между трайни насаждения, смяна на пасищата и обща паша (б, г, д, е, ж)
 - Създаване и подобряване на полустествени местообитания ((а, б, в, г, д, е, ж)
 - Намаляване на използването на торове, нискоинтензивно управление на полски култури (а, б, в, г, д, е, ж)
- Улавяне на въглероден диоксид в земеделието, включително
 - Консервационно земеделие (а, г)
 - Възстановяване на влажни зони/торфища, палудикултура (а, в, г, д)
 - Минимално ниво на подземните води през зимата (а, в, г)
 - Подходящо управление на остатъците, напр. вкопаване на селскостопански остатъци, засяване върху остатъци (а, в, г)
 - Създаване и поддържане на постоянно затревени площи (а, в, г, д, е)
 - Широко използване на постоянно затревени площи (а, в, г)
- **Прецизно земеделие**, включително
 - План за управление на хранителните вещества, използване на иновативни подходи за свеждане до минимум на освобождаването на хранителни вещества, оптимална стойност на рН за усвояване на хранителни вещества, кръгово земеделие (а, в, г, е)
 - Прецизно отглеждане на култури с цел намаляване на вложените ресурси (торове, вода, продукти за растителна защита) (д, е)
 - Подобряване на ефективността на напояването (б)
- **Подобряване на управлението на хранителните вещества**, включително

- Прилагане на мерки по отношение на нитратите, които надхвърлят задълженията, свързани с предварителните условия (в, г, д)
- Мерки за намаляване и предотвратяване на замърсяването на водата, въздуха и почвата, предизвикано от излишък на хранителни вещества, като например вземане на проби от почвата, ако това вече не е задължително, създаване на уловители за хранителни вещества (в, г, д)
- **Опазване на водните ресурси**, включително
 - Управление на нуждите на културите от вода (преминаване към култури, които се нуждаят от по-малко вода, промяна на датите на засаждане, оптимизирани графици за напояване) (б)
- **Други благоприятни за почвата практики**, включително
 - Ивици за предотвратяване на ерозията и ветрозащитни насаждения (б, г, д)
 - Създаване или поддържане на тераси и засяване на ивици (б, г, д)
- **Други практики, свързани с емисиите на парникови газове**
 - Фуражни добавки за намаляване на емисиите от ентерична ферментация (а)
 - Подобряване на управлението и съхранението на оборски тор (а)